NOVATORISKA REAKCIJA

2021. GADA DARBĪBAS PĀRSKATS

Eiropas Investīciju banka

ES banka

EIROPAS INVESTĪCIJU BANKA

NOVATORISKA REAKCIJA

2021. GADA
DARBĪBAS
PĀRSKATS

Eiropas
Investīciju
banka

ES banka

Eiropas Investīciju bankas 2021. gada darbības pārskats

© **Eiropas Investīciju banka, 2022.**
98 -100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg
+352 4379-1
info@eib.org
www.eib.org
twitter.com/eib
facebook.com/europeaninvestmentbank
youtube.com/eibtheeubank

Visas tiesības aizsargātas.
Visus jautājumus par tiesībām un licencēšanu sūtīt uz publications@eib.org

Vairāk informācijas par EIB darbībām skatīt mūsu tīmekļa vietnē www.eib.org
Varat sazināties arī ar mūsu Informācijas centru info@eib.org. Saņemiet mūsu e-biļetenu šeit: www.eib.org/sign-up

Publicējusi Eiropas Investīciju banka.

Drukāts uz FSC® papīra.

EIB izmanto Mežu uzraudzības padomes (*FSC*) sertificētu papīru. Šo papīru ražo cilvēki, kuriem rūp koki. *FSC* veicina videi draudzīgu, sociāli atbildīgu un ekonomiski dzīvotspējīgu mežu pārvaldību visā pasaulē.

Mēs visi zinām, ka lasīt ir labi. Un tas ir labi arī mūsu planētai, ja vien mēs lasām uz pareizā papīra.

print: QH-BF-22-001-LV-C ISBN 978-92-861-5136-1 ISSN 2599-6746 doi:10.2867/374710
pdf: QH-BF-22-001-LV-N ISBN 978-92-861-5119-4 ISSN 2599-6975 doi 10.2867/693485

KO IETVER ŠIS PĀRSKATS?

Saskaroties ar nepieredzētu krīzi un milzīgām vajadzībām, nav jēgas turēties pie ierastās kārtības. Reakcijai jābūt novatoriskai. Tai jāpiedāvā jauni risinājumi, kas parāda ceļu uz citādu nākotni.

Eiropas Investīciju banka, neskatoties uz arvien jauniem izaicinājumiem, kas prasīja steidzamu rīcību, 2021. gadā cīnījās pret diviem būtiskiem apdraudējumiem — klimata krīzi un koronavīrusa pandēmiju. ES banka reaģēja uz šiem apdraudējumiem ar nopietnu plānošanu un ātru rīcību jaunos virzienos.

Tas var nozīmēt ieguldījumus novatoriskā uzņēmumā. Vai arī novatoriska finanšu instrumenta izveidi, lai palīdzētu pārvarēt krīzi uzņēmumiem, kuru darbība pirms pandēmijas iestāšanās bija stabila. Tomēr galvenās rūpes vienmēr bija par to, kā visu risināt citādā efektīvākā veidā — kā sagatavot jaunu ceļu, kas ved uz ilgtspējīgu, zaļu, iekļaujošu nākotni.

Šajā pārskatā ir uzsvērta mūsu ārkārtas reakcija uz Covid-19 krīzi, izveidojot Viseiropas garantiju fondu, kā arī atbalstot veselības aprūpes uzņēmumus, kuri izstrādā medikamentus un terapijas šīs slimības ārstēšanai. Tajā atspoguļots mūsu plašais atbalsts uzņēmumiem, kuri izstrādā jaunus attīstības virzienus klimatrīcības jomā — dažkārt izvēršot savas darbības pat kosmosā. Pārskatā ir arī apliecināta mūsu apņemšanās veidot labāku nākotni *visiem* eiropiešiem ar ieguldījumiem kohēzijā, kā arī *visas* pasaules iedzīvotājiem ar darbu attīstības jomā.

Inovācija ir nākotnes pamats. Šis pārskats sastāv no trim galvenajām sadaļām, kuras atspoguļo, kādu nākotni mēs tiecamies izveidot. Tā būs veselīga pasaule. Zaļa pasaule. Iekļaujoša pasaule.

Pārējā pārskata daļā piedāvājam iepazīties ar šo ieguldījumu kontekstu. Sākot ar priekšsēdētāja priekšvārdu ar stratēģisko ievirzi un beidzot ar bankas aizdevumu izsniegšanas un līdzekļu piesaistīšanas datiem, kā arī ieskatu par galvenajiem punktiem EIB grupas nākamā gada darbības plānā.

Pārskats vēsta par nozīmīgu finanšu iestādi, kuras mērķis ir palīdzēt atrisināt pašreizējās problēmas, smeļoties iedvesmu no idejas par veselīgu, zaļu, iekļaujošu nākotni.

SATURS

3 **KĀ LASĪT PĀRSKATU**

6 **PRIEKŠVĀRDS**

8 **2021. GADA NOZĪMĪGĀKIE NOTIKUMI** AIZDEVUMU UN IETEKMES DATI

10 **EIB JŪSU VALSTĪ** AIZDEVUMU SADALĪJUMS PA VALSTĪM

12 **EIB JŪSU PASAULĒ** AIZDEVUMI ĀRPUS EIROPAS SAVIENĪBAS

14 **VESELĪGA PASAULE**

16 COVID-19 RISINĀJUMI: KĀPĒC RISKANTAS IDEJAS IR LABAS KRĪZES LAIKĀ
18 COVID-19 RISINĀJUMI: NĀKAMĀ PANDĒMIJA
20 COVID-19 ATBALSTS: VAKCINĀCIJA ĀFRIKĀ
21 COVID-19 ATBALSTS: DZĪVĪBA UN NĀVE
22 COVID-19 ATBALSTS: PANDĒMIJAS "RECEPTE" BANKĀM
23 COVID-19 ATBALSTS: DIGITĀLIE IZDZĪVOTĀJI
24 COVID-19 ATBALSTS: LAI TOP ENERĢIJA
25 COVID-19 ATBALSTS: KĀ SKAN BRILLES
26 COVID-19 ATBALSTS: LAI AUGTU LIELS, JĀATBALSTA MAZIE

28 **ZAĻA PASAULE**

30 KLIMATA BANKAS CEĻVEDIS: ĪSTA KLIMATA BANKA
32 VĀCIJAS SATELĪTI: SILIKONA IELEJA PIE IZĀRAS
33 BULGĀRIJAS SATELĪTI: KOSMOSS IKVIENAM
34 ZVIEDRIJAS PĒTNIECĪBA: SUBATOMISKI KLIMATA RISINĀJUMI
36 ZVIEDRIJAS APRITES EKONOMIKA: ATKAL MODĒ
38 ITĀLIJAS ENERĢIJA: MAZĀK EMISIJU, MAZĀKAS LIKMES
39 ĪRIJAS LIETU INTERNETS: ZAĻAIS SILTUMS
40 ĒĢIPTES TRANSPORTS: MŪSDIENĪGS METRO STARP ANTĪKIEM PIEMINEKĻIEM

42 **IEKĻAUJOŠA PASAULE**

44 POLIJAS ROBOTI: IZVĒLAMIES POLIJU
46 POLIJAS OPTISKĀ ŠĶIEDRA: UZDRĪKSTĒŠANĀS PIESLĒGT
48 RUMĀNIJAS TRANSPORTS: KĀ RIPO RUMĀNIJĀ
50 KAPITĀLA FONDI ĀZIJĀ UN LATĪŅAMERIKĀ: GLOBĀLAS DARBĪBAS, VIETĒJAS PĀRMAIŅAS
52 KONGO BANKU PAKALPOJUMI: REĀLS NOTURĪBAS TESTS
53 ĒĢIPTES IEGULDĪJUMI: PRIVĀTAIS KAPITĀLS 2.0
54 ĀFRIKAS IEGULDĪJUMS AR DZIMUMU LĪDZTIESĪBAS PERSPEKTĪVU: ĪSTS SIEVIEŠU RADĪTS FONDS SIEVIETĒM

56 **NOZĪMĪGĀKĀS LĪDZEKĻU PIESAISTĪŠANAS DARBĪBAS**

58 **GRUPAS OPERĀCIJU PĀRSKATS UN PĀRVALDĪBA**

PRIEKŠVĀRDS

Eiropas Investīciju bankas grupa visu laiku ir pildījusi nozīmīgu lomu Eiropas Savienības globālajā reakcijā uz Covid-19 pandēmiju. Ārkārtējos apstākļos mēs reaģējām ar tūlītēju un pielāgotu rīcību. Sākot ar ārkārtas atbalsta sniegšanu maziem un vidējiem uzņēmumiem, kā arī novatoriskiem jaunuzņēmumiem līdz vakcīnu finansēšanai un publiskā sektora veselības nozares projektiem, mēs esam izpildījuši savu uzdevumu.

EIB grupa ir piesaistījusi finansējumu ārkārtējas nenoteiktības situācijā. Mūsu Viseiropas garantiju fonds nodrošināja pieejamus kredītu kanālus lielam skaitam projektu, kas komercbankām krīzes laikā šķita pārāk riskanti. Mūsu ekonomikas izpēte apliecina, ka šim atbalstam bijusi ārkārtīgi nozīmīga loma, lai paglābtu uzņēmumus no lieliem ieguldījumu samazinājumiem. Tā vietā viņi spēja turpināt ieguldījumu veikšanu, piemēram, digitalizācijā, kas savukārt deva iespēju pielāgoties krīzei. Mūsu pašlaik tik ļoti nepieciešamais milzīgais finansējums dzīvības zinātnēm un veselības nozarei aptver dažus projektus, kas saņēmuši minēto instrumentu atbalstu.

Raugoties nākotnē, mēs esam apņēmušies turpināt izmantot riska dalīšanas instrumentus, piemērojot šī spēcīgā mehānisma loģiku citiem projektiem ar augstu pievienoto sociālo un ekonomisko vērtību.

Protams, Covid-19 ne tuvu nav vienīgais lielais mūsdienu pasaules izaicinājums. Arvien steidzamāk jāmeklē risinājumi klimata krīzei, un mēs kā ES klimata banka spēlējam nozīmīgu lomu cīņā par oglekļneitrālu Eiropu. Mēs esam apņēmušies līdz šīs desmitgades beigām atbalstīt ieguldījumus klimatrīcībā un vides ilgtspējā 1 triljona eiro apmērā. Liela daļa šo ieguldījumu jāveltī inovācijai — mēs saskaramies ar nepieredzētu izaicinājumu, kas jārisina ar jaunām komerciālām idejām. 2021. gadā mēs sākām īstenot savu klimata bankas ceļvedi, tādējādi kļūstot par pirmo daudzpusējo attīstības banku, kuras finansējums ir pilnībā saskaņots ar Parīzes nolīguma mērķiem. Tas nozīmē, ka mēs pilnībā apturam atbalstu neattīrīta fosilā kurināmā projektiem, tostarp saistītiem ar dabasgāzi. Mūsu jaunais plāns par pielāgošanos klimata pārmaiņām, par kuru paziņojām *COP26* konferencē, aptver uz minēto ceļvedi balstītus pasākumus, un mēs izveidojām jaunu sistēmu, lai nodrošinātu, ka mūsu sadarbības partneri arī veic darbības, lai dekarbonizētu savus uzņēmumus. Klimatrīcības jomā esam paplašinājuši savu sākotnējo lomu, kas aptvēra jaunu un pārbaudītu tehnoloģiju finansēšanu, pozicionējot banku arī kā zināšanu centru, no kura pieredzi var gūt visi tirgus dalībnieki. Tas skaidri atspoguļojas mūsu sadarbībā ar citām organizācijām, piemēram, ar Eiropas Komisiju un Bila Geitsa organizāciju *Breakthrough Energy Catalyst*, kas atbalsta zaļo tehnoloģiju ieviešanu visā pasaulē.

Patiesība ir tāda, ka, lai gan dažas valstis saskaras ar lielākiem draudiem, pašlaik visas ekonomikas atrodas pārejas posmā. Mums kopā jāmeklē novatoriski risinājumi, kas palīdzēs mūsu ekonomikai kļūt zaļai. Turklāt mums jānodrošina, lai pārkārtošanās noritētu taisnīgi. 2021. gadā mēs paplašinājām darbu attīstības jomā, izveidojot jaunu centru Nairobi laikā, kad noslēguma posmā atradās mūsu jaunā attīstības direktorāta *EIB Global* struktūras izveide. Direktorāts sāks darboties 2022. gadā. Neierasti daudzpusējai attīstības bankai mēs produktīvi eksportējam Eiropas tehnoloģijas un speciālās zināšanas visā pasaulē. Tas sniedz iespēju izlaist tos rūpniecības izaugsmes posmus, kas rada piesārņojumu, un tiešā veidā nokļūt zaļas, tīras ekonomikas stadijā. Mūsu projektu speciālisti nodrošina, ka viss, ko finansējam, ir ilgtspējīgs, un mēs šo uzņēmējdarbības modeli nemainīsim. Patiesībā decembrī, kad G7 valstu vadītāji noteica vajadzīgo izmaiņu veidus, lai modernizētu infrastruktūru un palīdzētu jaunattīstības valstīm rast triljonus vērtu finansējumu, kas nepieciešams nākotnes izaicinājumu risināšanai, šajā paziņojumā ar Eiropas Investīciju banku bija saistīts lielāks projektu skaits nekā ar jebkuru citu starptautisku finanšu iestādi.

„Patiesība ir tāda, ka, lai gan dažas valstis saskaras ar lielākiem draudiem, pašlaik visas ekonomikas atrodas pārejas posmā. Mums kopā jāmeklē novatoriski risinājumi, kas palīdzēs mūsu ekonomikai kļūt zaļai. Turklāt mums jānodrošina, lai pārkārtošanās noritētu taisnīgi."

Mūsu attīstības direktorāts palīdzēs uzlabot jau pašlaik iespaidīgo sniegumu, jo mums būs vairāk vietējo darbinieku, kuri varēs izstrādāt un arī ieviest jaunus projektus. Kā galvenais Eiropas komandas ieguldītājs mēs ar prieku raugāmies uz dalību Eiropas Komisijas 300 miljardu eiro vērtajā *Global Gateway* stratēģijā, lai visā pasaulē sekmētu tādas infrastruktūras izveidi, kas nodrošina Eiropas autonomiju un neatkarību. Eiropas Savienībai ir par 75 % vairāk patentu zaļo, digitālo tehnoloģiju jomā nekā ASV un četras reizes vairāk nekā Ķīnai, un tas padara ES par pasaules līderi, kas var dalīties ar speciālajām zināšanām tādās jomās kā atjaunojamā enerģija, pielāgošanās klimata pārmaiņām, plūdu kontrole, progresīvi laika apstākļu prognozēšanas instrumenti, noturīga infrastruktūra u. c.

Eiropas Investīciju bankai ir ļoti nozīmīga loma uzņēmējdarbības un sabiedrības pārveidē, kas nepieciešama mūsu pašreizējo izaicinājumu pārvarēšanai. Lai radītu ilgtspējīgu pasauli, mums visiem jāatklāj sevi jaunā, labākā veidā. Ar katru mūsu finansēto novatorisko darījumu Eiropas Investīciju banka tuvina mūs šim mērķim.

Verners Hoijers

2021. GADA NOZĪMĪGĀKIE NOTIKUMI

EIB GRUPA

KOPĒJIE COVID-19 KRĪZEI PARAKSTĪTIE AIZDEVUMI	33,26 mljrd. €

EIROPAS INVESTĪCIJU BANKAS
DARBĪBA 2021. GADĀ

APSTIPRINĀTIE PROJEKTI	**55,8 mljrd. €**
Eiropas Savienībā	51,3 mljrd. €
Ārpus ES	4,5 mljrd. €
PARAKSTĪTIE AIZDEVUMI	**65,4 mljrd. €**
Eiropas Savienībā	57,9 mljrd. €
Ārpus ES	7,5 mljrd. €
IZMAKSĀTIE AIZDEVUMI	**41,6 mljrd. €**
Eiropas Savienībā	35,3 mljrd. €
Ārpus ES	6,3 mljrd. €
PIESAISTĪTIE LĪDZEKĻI (PIRMS MIJMAIŅAS DARĪJUMIEM)	**55,2 mljrd. €**
Pamatvalūtās (€, £, $)	48,4 mljrd. €
Citās valūtās	6,8 mljrd. €

Eiropas Investīciju fonds (EIF) ir daļa no EIB grupas un specializējas riska finansējumā, lai atbalstītu mikrouzņēmumus, mazos un vidējos uzņēmumus un sekmētu izaugsmi un inovāciju visā Eiropā. Tas nodrošina finansējumu un speciālās zināšanas pārdomātiem un ilgtspējīgiem ieguldījumiem un garantiju operācijām. EIF akcionāri ietver EIB, Eiropas Komisiju, publiskās un privātās bankas un finanšu iestādes.

EIROPAS INVESTĪCIJU FONDA
DARBĪBA 2021. GADĀ

PARAKSTĪTIE AIZDEVUMI	**30,5 mljrd. €**
Pašu kapitāls	5,2 mljrd. €
Garantijas	25,1 mljrd. €
Iekļaujošs finansējums	0,2 mljrd. €

EIB IETEKME

431 000
Atbalstīto MVU un uzņēmumu ar vidēji lielu kapitālu skaits*

4,5 miljoni
Uzturēto darbavietu skaits MVU un uzņēmumos ar vidēji lielu kapitālu*

11 400 MW
99,7 % no atjaunojamiem energoresursiem
Elektroenerģijas ražošanas jauda

82 200 km
Jaunas/uzlabotas elektrolīnijas

8,1 miljoni
Mājsaimniecības, kuras var nodrošināt ar elektrību

163 000
Mājsaimniecības jaunās vai atjaunotās energoefektīvās ēkās

6,8 miljoni
Jauni 5G pakalpojumu abonenti

3,5 miljoni
Mājokļi ar pieslēgumu optiskās šķiedras kabeļiem

94,3 miljoni
Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no uzlabotas infrastruktūras

12 miljoni
Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no jaunas atkritumu savākšanas sistēmas

10 miljoni
Iedzīvotāji ar drošāka dzeramā ūdens apgādi

3,8 miljoni
Iedzīvotāji, kuriem uzlaboti sanitārijas apstākļi

826 000
Iedzīvotāji, kuriem samazināts plūdu risks

6 300
Iegādāts vai atjaunots ritošais sastāvs

346 miljoni
Papildu pasažieru braucieni ar EIB finansēto sabiedrisko transportu

170 000
Studentu skaits, kuri gūst labumu no EIB finansējuma izglītības iestādēs

783 miljoni
Cilvēku skaits, kuri guvuši labumu no uzlabotiem veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp Covid-19 vakcīnām

Skaitļi atspoguļo 2021. gadā pirmoreiz parakstīto jauno finansēto pasākumu plānotos rezultātus, kas balstīti uz šajā posmā pieejamajiem datiem. Dati nav revidēti un ir provizoriski.

*Dati attiecas uz MVU un uzņēmumiem ar vidēji lielu kapitālu, kuri guva labumu no EIB atbalsta 2021. gadā vai EIF atbalsta laikā no 2020. gada oktobra līdz 2021. gada septembrim, pateicoties operācijām, kuras tika parakstītas ar finanšu starpniekiem līdz 2021. gada beigām.

EIB GRUPA JŪSU VALSTĪ

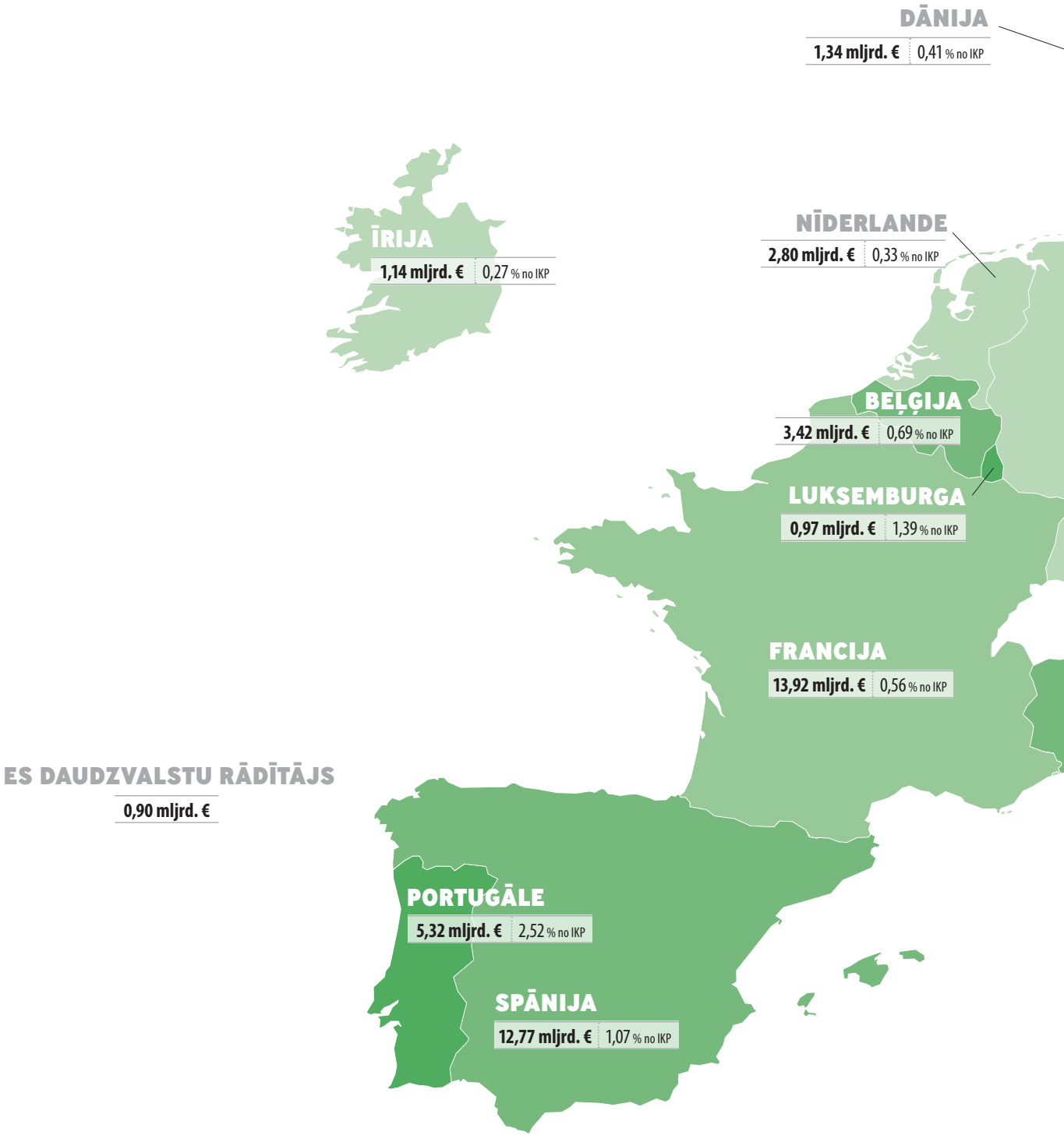

Tumšākas krāsas norāda lielākus ieguldījumus procentos no IKP.

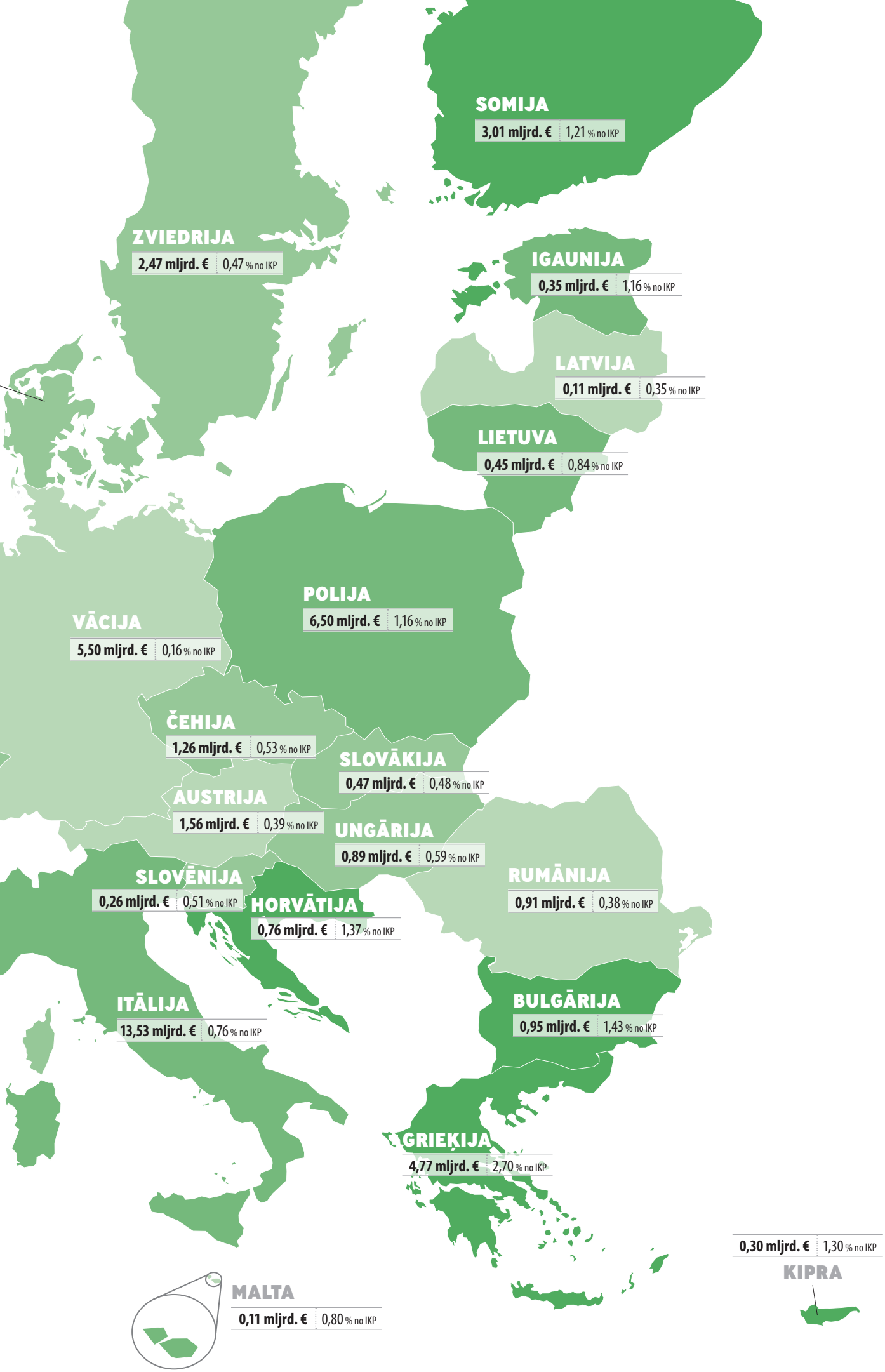
SOMIJA
3,01 mljrd. € 1,21 % no IKP
ZVIEDRIJA
2,47 mljrd. € 0,47 % no IKP
IGAUNIJA
0,35 mljrd. € 1,16 % no IKP
LATVIJA
0,11 mljrd. € 0,35 % no IKP
LIETUVA
0,45 mljrd. € 0,84 % no IKP
POLIJA
6,50 mljrd. € 1,16 % no IKP
VĀCIJA
5,50 mljrd. € 0,16 % no IKP
ČEHIJA
1,26 mljrd. € 0,53 % no IKP
SLOVĀKIJA
0,47 mljrd. € 0,48 % no IKP
AUSTRIJA
1,56 mljrd. € 0,39 % no IKP
UNGĀRIJA
0,89 mljrd. € 0,59 % no IKP
SLOVĒNIJA
0,26 mljrd. € 0,51 % no IKP
HORVĀTIJA
0,76 mljrd. € 1,37 % no IKP
RUMĀNIJA
0,91 mljrd. € 0,38 % no IKP
ITĀLIJA
13,53 mljrd. € 0,76 % no IKP
BULGĀRIJA
0,95 mljrd. € 1,43 % no IKP
GRIEĶIJA
4,77 mljrd. € 2,70 % no IKP
MALTA
0,11 mljrd. € 0,80 % no IKP
0,30 mljrd. € 1,30 % no IKP
KIPRA

EIB JŪSU PASAULĒ

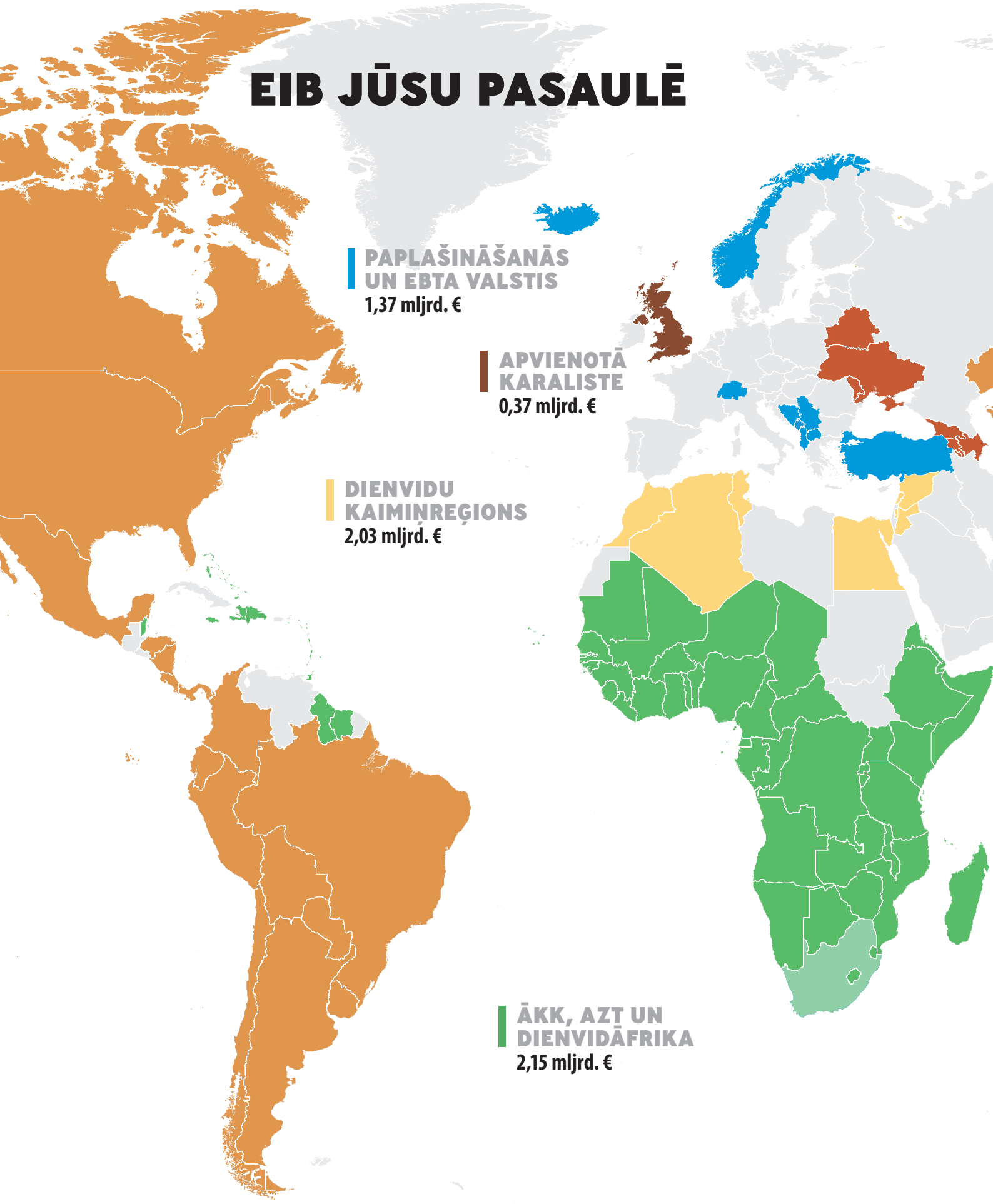

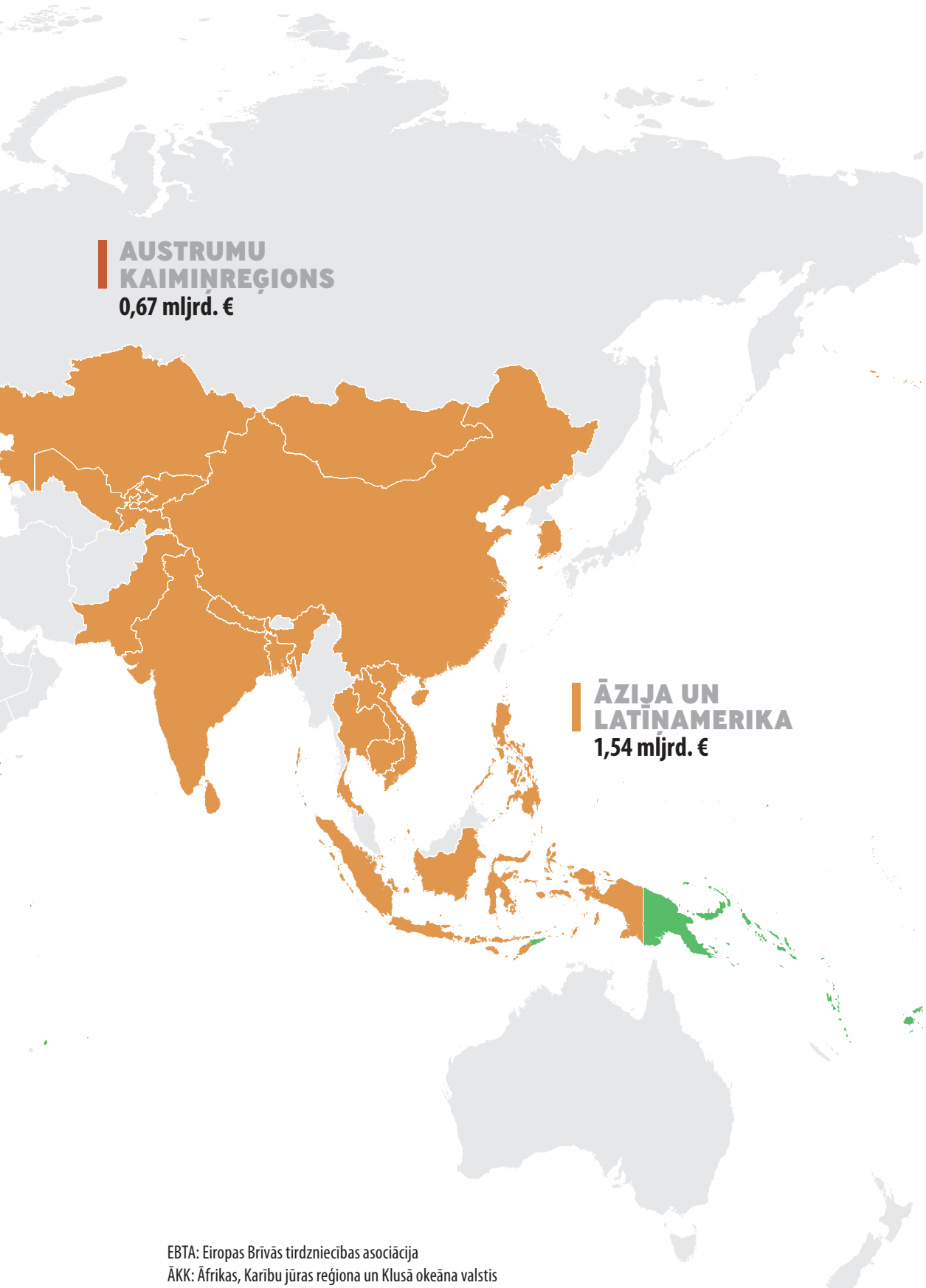

EBTA: Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija
ĀKK: Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstis
AZT: Aizjūras zemes un teritorijas

Eiropas Investīciju banka neapstiprina, neatzīst un neapstrīd nevienas šajā kartē attēlotās teritorijas, robežu, krāsu, nosaukumu vai informācijas juridisko statusu.

Pēc ES sankciju pieņemšanas pret Sīriju 2011. gada novembrī EIB ir apturējusi visas aizdevumu un konsultāciju darbības šajā valstī. Tomēr EIB ietilpst Sīrijas pamata donoru grupā, kas novēro situāciju ES un ANO kopīgā vadībā.

VESELĪGA PASAULE

"Covid-19 krīze ir nepieredzēta situācija. Tāpat arī Viseiropas garantiju fonds aptver daudz vairāk par ierastajām darbībām. Fonds ir netradicionāls gan apjoma, gan termiņa, gan arī ar to saistīto instrumentu un pārvaldības ziņā, jo tā Palīdzības sniedzēju komiteja pārstāv dalībvalstis, kuras piedalās fondā kā galvotāji. Gluži kā pats vīruss, arī Covid-19 ekonomiskā ietekme neapstājas pie valstu robežām. Atbalsts uzņēmumiem, kurus ietekmē ekonomiskā krīze, var būt efektīvāks, ja tas aptver vairāk nekā vienu atsevišķu valsti."

Joanna-Viktorija Kiritsi, Viseiropas garantiju fonda ieviešanas vadītāja, EIB

"Dzīvības zinātne ir svarīgs neatliekamu globālu vajadzību risinājums. Eiropas Investīciju banka tiešā veidā ar vairāk nekā 2 miljardiem eiro ir atbalstījusi 80 sevišķi novatoriskus, agrīnā attīstības posmā esošus Eiropas biotehnoloģiju un medicīnas tehnoloģiju projektus, sākot ar jaunām zālēm retu un infekcijas slimību ārstēšanai un onkoimunoloģijas ārstniecības līdzekļiem līdz precīzākai ķirurģisko implantu izstrādei un sarežģītiem diagnostikas instrumentiem. Atbalsts noturīgām veselības sistēmām, piekļuvei primārajai veselības aprūpei, kā arī ražošanas jaudai svarīgām medicīnas precēm, tostarp vakcīnām, ir būtiska mūsu darbības joma."

Felisitasa Rīdla, Dzīvības zinātņu un veselības nodaļas vadītāja, EIB

Kā darbojas Viseiropas garantiju fonds.

VESELĪGA PASAULE

Eiropas Investīciju bankas dzīvības zinātņu speciālisti ir aktīvi piedalījušies cīņā pret Covid-19 un veselīgākas nākotnes veidošanā. Šī nodaļa atspoguļo, ko daži no viņiem ir pastāstījuši par mūsu finansētajām vakcīnām 2021. gadā, kā arī par darbu, ko jau tagad veicam, lai novērstu pandēmiju risku nākotnē.

Ārpus Eiropas Savienības mūsu darbs attīstības jomā ietver projektus, kas paredz vakcināciju padarīt vienlīdzīgu un globālu.

EIB grupa ar Viseiropas garantiju fonda palīdzību ir atbalstījusi Eiropas mazos un vidējos uzņēmumus. No restorāna Horvātijā līdz bankai Somijā — šeit atradīsiet stāstus par uzņēmumiem, kuri saņēma nepieciešamo finansējumu Covid-19 krīzes laikā.

KĀPĒC RISKANTAS IDEJAS LABI NODER KRĪZES LAIKĀ

Lai izkļūtu no šīs pandēmijas un izvairītos no turpmākām krīzēm, mums jāuzņemas vairāk risku un jāpalielina inovācijas Covid-19 vakcīnu jomā, kā arī visa veida dzīvības zinātņu pētniecībā.

Autores: Kristīna Nikulesku un Nadja Velikova

Varētu teikt, ka vakcīnas kļuvušas par savu panākumu upuriem. Covid-19 vakcīnas tika izstrādātas rekordātrumā, tomēr esam saskārušies ar grūtībām iegūt plašu atbalstu to izmantošanai. Daudzu desmitu gadu laikā esam pieraduši pie vakcinācijas. Tomēr arī daudz vairāk uztraucamies par vakcīnu drošumu. Mūsdienās daudzi aizmirst vai uzskata par pašsaprotamiem ieguvumus, kas radušies vakcinācijas programmu rezultātā. Viltus ziņas un viegla piekļuve visa veida informācijai sociālajos medijos rada situāciju, ka cilvēki vairs neuzticas ārstiem un zinātnei tā, kā tas bija pirms 50 gadiem.

Vakcīnas un masu vakcinācijas programmas turīgajās valstīs ir palīdzējušas izskaust noteiktas slimības. Mūsdienas daudzas pagātnes infekcijas slimības ir retas vai gandrīz aizmirstas. Bērnībā veiktā imunizācija ir palīdzējusi izskaust bakas un gandrīz iznīcinājusi difteriju, *Haemophilus influenza* tipa B meningītu, masalas, cūciņas, poliomielītu, masaliņas un stingumkrampjus. Jaunattīstības valstīs vakcīnu trūkums joprojām izraisa bērnu nāvi, kamēr attīstītajās valstīs mums ir piekļuve vakcīnām, bet vērojama arvien lielāka vilcināšanās tās saņemt. Šī pretestība apdraud ieguvumus, kas sasniegti medicīnas darbinieku, pētnieku un valdību daudzu gadu desmitu smaga darba rezultātā.

Neskatoties uz apdraudējumu, ko pārnēsājamas slimības rada sabiedrības veselībai, jaunu vakcīnu izstrāde pēdējos gados tiek atlikta, jo izpētē un ražošanā iesaistītajiem izstrādātājiem un ražotājiem trūkst nepieciešamo ieguldījumu. Lielas izstrādes izmaksas, maza atdeve ieguldījumiem, kā arī visi uzņēmējdarbības izaicinājumi, kas saistīti ar vakcīnu izstrādi un ražošanu, ir likuši vairākiem biofarmaceitiskajiem uzņēmumiem pamest vakcīnu izstrādes jomu. Visas šīs problēmas jau gadiem ir traucējušas vakcīnu attīstībai.

Viss vienā instrumentu komplektā

Kad kļuva skaidrs, ka koronavīruss izraisīs lielu krīzi, Eiropas Investīciju banka nolēma apvienot visus tās finansēšanas instrumentus un visas zinātnes piedāvātās tehnoloģijas, lai palīdzētu uzņēmumiem un sabiedrībai. Mūsu mērķis nebija viens uzņēmums vai viena metode. Mēs sniedzām atbalstu gan tradicionālajiem, gan jauniem vakcīnu izstrādātājiem, piemēram, *BioNTech* Vācijā, kurš radīja vienu no vadošajām mRNS vakcīnām. mRNS ir jauna tehnoloģija, kas var bruģēt ceļu jaunām vakcīnām, lai ārstētu daudz citu slimību, tostarp vēzi.

Ne katrs šīs krīzes laikā atbalstītais bankas projekts izrādījās veiksmīgs, bet mums nebija priekšrocību cerēt, ka viens risinājums derēs visiem, ne arī iespējas ieguldīt daudz laika, lai izvēlētos un atbalstītu tikai labākos. Tā vietā mēs pieņēmām drosmīgus un dažkārt pat riskantus lēmumus. Tagad mums ir daudz vakcīnu, kas dara labu darbu visā pasaulē.

> **"Kad kļuva skaidrs, ka koronavīruss radīs lielu krīzi, Eiropas Investīciju banka nolēma apvienot visus tās finansēšanas instrumentus un visas zinātnes piedāvātās tehnoloģijas, lai palīdzētu uzņēmumiem un sabiedrībai."**

Un mēs joprojām meklējam jaunus veiksmes stāstus. Oktobrī mēs apstiprinājām 45 miljonu eiro aizdevumu, lai palīdzētu Spānijas uzņēmumam *Hipra* Covid-19 vakcīnas ražošanā. Šī vakcīna, kas vēl atrodas izmēģinājuma posmā, ir balstīta uz tradicionālo rekombinanto proteīnu tehnoloģiju. Tā ir mainīta, lai efektīvāk darbotos pret Covid-19 variantiem. Vakcīnu var glabāt standarta ledusskapī, kas ir noderīgi jaunattīstības valstīs un nomaļās teritorijās, kur ir grūti nodrošināt īpašās *BioNTech* vakcīnai nepieciešamās saldētavas.

Tagad vai nekad

Mēs šobrīd esam situācijā, kad jārīkojas nekavējoties, lai uzlabotu vakcīnu ražošanas un izplatīšanas veidu, vai arī būs jau par vēlu. Risinājumi, kurus banka varētu apsvērt, ietver pirmās nepieciešamības medikamentu krājumu veidošanu, atbalstu vakcīnu ražošanai citos reģionos, dalīšanos ar zināšanām un tehnoloģijām, pielāgojamu ražošanas iekārtu izstrādi, kā arī ieguldījumus progresīvākās ražošanas metodēs. Mērķis: plaša, globāla vakcīnu piegāde, ar ko iespējams nodrošināt ātru un efektīvu reakciju krīzes situācijās.

Mēs bankā sākam mainīt stratēģiju, veltot vairāk laika vakcīnu izplatīšanai un uzņēmumiem, kuri var nodrošināt citu firmu radīto vakcīnu krājumu veidošanu. Mums jāatrod veidi, kā ražot vakcīnas vairākās vietās, jo tas ļautu palīdzēt nomaļākiem reģioniem, jo īpaši nabadzīgākās valstīs. Mēs ciešāk sadarbojamies ar Eiropas Komisiju, Pasaules Veselības organizāciju, Epidēmijgatavības inovāciju koalīciju (*Coalition for Epidemic Preparedness Innovations, CEPI*), kā arī citām veselības jautājumu grupām, lai sekmētu vakcīnu ražošanu.

2021. gada jūnijā mēs parakstījām globālas vakcīnu izplatīšanas darījumu 30 miljonu eiro apmērā ar Beļģijas biotehnoloģiju uzņēmumu *Univercells*. Uzņēmums plāno paplašināt liela apjoma Covid-19 vakcīnu ražošanu jaunā Beļģijas rūpnīcā un palīdzēt būvēt citas ražotnes visā pasaulē, lai veidotu vakcīnu krājumus. Tikmēr *BioNTech* un Eiropas Savienība sadarbojas, lai izvērtētu iespējamās mRNS vakcīnu ražošanas vietas Āfrikā. Divas no iespējamajām valstīm ir Ruanda un Senegāla.

Finansējums solījumiem

EIB jau ilgstoši ir atbalstījusi dzīvības zinātņu nozari. Šajā jomā ieguldām vairāk nekā 800 miljonus eiro gadā. Pēdējo desmit gadu laikā ik gadu veselības aprūpes infrastruktūrai esam aizdevuši vairāk nekā 1 miljardu eiro. Mūsu Covid-19 portfelis aptver vairāk nekā 20 Eiropas vadošos uzņēmumus ar daudzsološām vakcīnām, ārstniecības līdzekļiem un testiem, kas kopā veido aptuveni 770 miljonus eiro lielu ieguldījumu.

Dažu nākamo gadu laikā būtu lieliski redzēt ieguldījumu uzplaukumu zinātniskajā pētniecībā un inovācijā, kas izriet no plašākām dzīvības zinātnēm, kā arī lielāku atbalstu medicīniskajai izglītībai un veselības aprūpei. Bez Covid-19 pastāv vēl ļoti daudz risinājumu veselības problēmu. Mums jāatbalsta neordināra domāšana un jānotic veiksmīgam iznākumam. Mūs kā zinātnieces aizrauj šī vēlme uzņemties riskus, tā liek mūsu sirdīm pukstēt straujāk. Tā padarīs pasauli labāku un pasargās no nākotnes krīzēm, kuras mēs pagaidām pat nevaram iztēloties.

Kristīna Nikulesku un Nadja Velikova ir Eiropas Investīciju bankas dzīvības zinātņu speciālistes.

NĀKAMĀ PANDĒMIJA

Pat vēl pirms Covid-19 uzveikšanas valstu valdībām, zinātniekiem, veselības aprūpes sistēmām, kā arī finanšu un attīstības iestādēm jāizvērtē, kāda ir no koronavīrusa gūtā mācība, un jānosaka jauni standarti, kā sagatavoties pandēmijām.

Autores: Dana Burduža un Anna Linča

Mums jāpieņem fakts, ka būs jaunas pandēmijas — tas ir nenovēršami. Tomēr lēmumu pieņēmēju dabiskā reakcija ir rīkoties tā, it kā tas nekad nenotiks. Tā ir tāpēc, ka sagatavošanās izmaksā dārgi un var neatmaksāties ilgu laiku. Mums jāpārliecinās, ka politikas veidotāji atbalsta sagatavotību jau tagad, kamēr Covid-19 ietekme vēl ir spilgtā atmiņā un to neaizēno apzināta vēlme aizmirst negatīvo.

Covid-19 neapšaubāmi vēl nav pazudis. Mēs varam ar cerībām raudzīties uz pandēmijas beigām, tomēr šī slimība paliks mūsu vidū, iespējams, kļūstot endēmiska. Taču tā ir ļoti dziļi ietekmējusi dzīvi, sabiedrību un ekonomiku. **Ja vēlamies nodrošināt, lai nākamajai pandēmijai nebūtu tik milzīgas un katastrofālas ietekmes, zinātniekiem un politikas veidotājiem jāapvienojas un jāsagatavojas jaunai, citādai veselības krīzei. Mēs nevaram precīzi noteikt, kāda veida slimība vēl varētu izplatīties, bet šīs pandēmijas laikā esam daudz iemācījušies un varam savu pieredzi izmantot nākotnes plānošanai jau tagad.**

Inkubators ārkārtas aģentūrai

Lai plānotu rīcību nākamās pandēmijas laikā, Eiropas Savienība uzsāk nozīmīgu jaunu projektu, kas nosaukts par Eiropas bioaizsardzības sagatavotības plānu. Plāna aizsākumi meklējami februārī notikušajā valstu un to valdību vadītāju sanāksmē, un izveidotā Eiropas Veselības ārkārtas situāciju gatavības un reaģēšanas iestādes (*Health Emergency and Response Authority, HERA*) inkubatora mērķis ir koordinētā veidā mobilizēt valstu atbildīgās organizācijas. Izveides procesā plāns var attīstīties dažādos veidos. Viens no tā mērķiem ir nodrošināt spēcīgu koordinēšanas sistēmu draudu izvērtēšanai un zināšanu apmaiņai. Rezultātā varētu tikt izveidota arī atsevišķa iestāde, kas nodrošinātu ES iniciatīvu un pārrobežu veselības draudu efektīvu noteikšanu. Plāna mērķis ir risināt fragmentācijas problēmu, kas ietekmēja rīcības efektivitāti visā Eiropas Savienībā, kā arī strādāt, lai spētu paredzēt nākotnes draudus, novērtētu riskus, modelētu rīcības veidus, pārraudzītu vajadzības un veiktu novērošanu. Novērošana būs vissvarīgākā cīņā pret nākamo pandēmiju, jo tā ļaus mums reaģēt ātrāk, lai cīnītos pret slimību. *HERA* arī izstrādās un finansēs pretpasākumus ārkārtas situāciju laikā.

Eiropas Investīciju banka jau ir apspriedusies ar Eiropas Komisiju, lai atrastu labāko *HERA* finansēšanas modeli, kas varētu ietvert *InvestEU*, pielāgotus mehānismus, piemēram, *InnovFin* Infekcijas slimību finansēšanas mehānismu, un citus novatoriskus instrumentus. Uzdevums ir daudz sarežģītāks nekā atrast finansēšanas projektu un vienkārši nodrošināt to ar naudu. Ir svarīgi noteikt labāko veidu, kā likt finansējumam darboties, piesaistot privātos ieguldījumus. Mēs sniedzam finansējumu, kad pastāv tirgus nepilnības, un ar šādu rīcību mēs sekmējam alternatīvus ieguldījumus un radām papildināmības iespēju, nodrošinot sociālu un ekonomisku ietekmi.

> **Kad atbalstām kādu uzņēmumu, mēs vienmēr redzam potenciālu revolucionārai attīstībai.**

Tomēr medikamentu un vakcīnu izstrādei parasti nepieciešami desmit līdz divpadsmit gadi. Pastāv risks, ka, ja zaudēsim modrību, tad, tiklīdz Covid-19 kļūs par nepatīkamām atmiņām, uzmanība un arī pētniecības nauda tiks novirzīta citiem mērķiem.

Citi apdraudējumi

Protams, nav teikts, ka nākamo pandēmiju noteikti izraisīs vīruss.

Rezistence pret antimikrobiāliem līdzekļiem ir reāls apdraudējums, kas varētu būt mūsu nākamā globālā problēma. Tomēr ir ļoti maz uzņēmumu, kuri iegulda antimikrobiālās rezistences pētniecībā vai kuriem ir ieplānoti līdzekļi jaunu novatorisku antibiotiku radīšanai. Eiropas Investīciju banka atbalsta antimikrobiālās rezistences pētniecību ar *AMR* rīcības fonda palīdzību, kura izveidē ES bankai bija nozīmīga loma un kurā esam ieguldījuši 20 miljonus eiro.

Lai izveidotu šo fondu, mēs sadarbojāmies ar Starptautisko farmaceitisko līdzekļu ražotāju un asociāciju federāciju, ar farmācijas firmām un Pasaules Veselības organizāciju. Fonds ir saņēmis ieguldījumus no 20 lieliem farmācijas uzņēmumiem, tostarp *Eli Lilly*, *Roche* un *Teva*, kā arī fonda *Wellcome*. Fonda mērķis ir līdz 2030. gadam ieviest tirgū divus līdz četrus antimikrobiālus līdzekļus. Tas ir sarežģīts darbs, jo visas šīs pūles tiek ieguldītas, lai izstrādātu līdzekli, kuru mēs ceram nekad neizmantot.

Politika pirms peļņas

Tieši šāda veida ieguldījumos Eiropas Investīciju bankai neapšaubāmi ir vadošā loma. Kad privātie ieguldītāji saskata pārāk lielu risku, mūsu darbs ir noteikt nepieciešamību, kas balstīta uz sabiedrisko politiku, nevis peļņu, un sniegt finansiālu atbalstu un novatoriskus fiskālos instrumentus jaunu tehnoloģiju izstrādei, līdz privātie ieguldītāji ieguvuši pietiekami daudz pierādījumu par projekta izredzēm, lai ieguldītu tajā arī savus līdzekļus. ES banka ieguldīja uzņēmumā *BioNTech* jau pirms pandēmijas, piemēram, lai atbalstītu uzņēmuma īstenoto vēža pētniecību. Lai sekmētu pētniecības nozares pionieru darbu, mēs koncentrējamies uz Eiropas Komisijas atbalstītajiem iekšējiem instrumentiem un aprīkojumu.

Šīs politikas prioritātes ir noteikusi vienošanās starp Eiropas Investīciju banku un Eiropas Komisiju. Mūsu īpaši izveidoto dzīvības zinātņu komandu veido dažādu dzīvības zinātņu nozares jomu speciālisti, un katram dalībniekam ir atšķirīgas intereses, kā arī iepriekš iegūts kontaktpersonu loks šajā nozarē. Mēs sekojam līdzi tirgus attīstībai un pētām zinātnisko literatūru, lai noteiktu, kādiem aspektiem jāveicina mūsu ieguldījumi. Tā kā mūsu darbs ir saistīts ar nozares pionieriem, mēs reizēm uzvaram, bet reizēm zaudējam. Tomēr, kad atbalstām kādu uzņēmumu, mēs vienmēr redzam potenciālu revolucionārai attīstībai.

Dana Burduža ir vecākā veselības ekonomiste, bet Anna Linča ir vecākā dzīvības zinātņu speciāliste Eiropas Investīciju bankas dzīvības zinātņu un veselības nodaļā.

VAKCINĀCIJA ĀFRIKĀ

Covid-19 vakcīnas ražošanas rūpnīca Senegālā, Āfrikā, ir daļa no plāna, kas paredz stiprināt reģionālo veselības aprūpi un samazināt kontinenta atkarību no importētām vakcīnām.

Mazāk nekā 2 % no visā pasaulē izmantotajiem 3 miljardiem vakcīnu devu ir saņemtas Āfrikā. Jauna *Institut Pasteur de Dakar* vakcīnu ražotne Senegālā ir daļa no visu kontinentu aptverošas stratēģijas, kas paredzēta šīs milzīgās plaisas novēršanai un Āfrikas vakcīnu ražošanas iespēju palielināšanai. "Covid pandēmija ir spilgti parādījusi nepieciešamību palielināt vakcinācijas aptveri Āfrikā," stāsta institūta direktors Dr. Amadū Salls. "Ja vēlamies apturēt slimības transmisiju vai ierobežot tās nopietnību, mums jāvakcinē vairāk cilvēku."

Lai palielinātu vakcinācijas tempu, jānodrošina Āfrikai vairāk devu. Jaunas ražotnes šajā kontinentā ir ārkārtīgi nepieciešamas, jo pašlaik Āfrika importē 99 % vakcīnu. **Jaunā *Institut Pasteur de Dakar* vakcīnu ražotne līdz 2022. gada beigām plāno ik mēnesi sākt ražot pat 25 miljonus apstiprinātu Covid-19 vakcīnu devu.** "Āfrika vakcīnu ražošanā un to pieejamībā ir pilnībā atkarīga no citām valstīm," stāsta Ramons Inaradža, Eiropas Investīciju bankas pārstāvis Senegālā. "Daudzām Āfrikas valstīm, pat tām, kurām ir līdzekļi, vienkārši nav piekļuves vakcīnām. Tāpēc šim kontinentam ir tik būtiska ražotne Senegālā, kas aptvers visu ražošanas ķēdi."

Dārgs un sarežģīts process

Vakcīnu ražošanas programmas ir dārgas un sarežģītas pat tādām attīstītām organizācijām kā *Institut Pasteur de Dakar*, kam ir vairāk nekā 80 gadu pieredze vakcīnu izstrādē un kas pašlaik Āfrikā ir vienīgais uzņēmums, kurā tiek ražota Pasaules Veselības organizācijas apstiprināta vakcīna. Pēdējā laikā institūts kopā ar Eiropas Investīciju banku un Vācijas attīstības banku *KfW* strādā, lai īstenotu ātro Covid-19 testu masveida ražošanu veselības aprūpes darbiniekiem.

Lai paātrinātu jaunās ražotnes izveidi, banka kopā ar saviem Eiropas komandas partneriem no Eiropas Komisijas, Francijas un Vācijas nodrošināja dotācijas, tehnisko palīdzību un apmācību. Beļģija, vēl viens komandas dalībnieks, sadarbojas ar Senegālu, lai izstrādātu plānu, kā veidot šo valsti par reģionālu farmācijas centru, bet Valonijas pašvaldība atbalsta Beļģijas biotehnoloģiju uzņēmumu, kas institūtam palīdzēs palielināt jaudu un nodrošināt tehnoloģiju pārnesi. Citi starptautiski partneri, tostarp arī Amerikas Savienotās Valstis un Pasaules Banka, atbalstīs šo projektu attīstības posmā, kad kopējās izmaksas var sasniegt pat 200 miljonus eiro.

"Šis projekts ne vien stiprina veselības sistēmu, bet radīs arī darbavietas, sekmēs kompetenci speciālo zināšanu un darbaspēka jomā, vienlaikus ieviešot arī jaunas tehnoloģijas," stāsta Dr. Salls.

Kā Eiropas komanda sekmē Covid-19 vakcīnu ražošanu un pieejamību Āfrikā.

DZĪVĪBA UN NĀVE

Neskatoties uz to, ka uzmanība ir vērsta uz Covid-19, nākotnes veselība ir balstīta uz plaša mēroga inovācijām, kas tiek īstenotas jau tagad. Barselonas medicīnas tehnoloģiju uzņēmums ir izstrādājis revolucionāru insulta ārstniecības līdzekli.

Fransuā Salmo spilgti atceras brīdi, kad tālrunī izlasīja ziņu: "Viss kārtībā. Trombs likvidēts. Paciente jūtas labi." Tās bija 2019. gada beigas, un sievietei Valjdevronas slimnīcā Barselonā dažas stundas pēc insulta bija sekmīgi veikta trombektomija. Operācija bija pirmais no klīniskajiem izmēģinājumiem, ko veica *Anaconda Biomed* — medicīnas aprīkojuma jaunuzņēmums, kas varētu kardināli mainīt insulta ārstēšanas metodes. "Es priecājos, ka palīdzējām veselības aprūpes speciālistiem glābt dzīvības un mazināt insulta radītu invaliditāti," stāsta F. Salmo, kurš kopš 2018. gada ir *Anaconda* izpilddirektors.

Lai veiktu turpmākus izmēģinājumus, *Anaconda* no Eiropas Investīciju bankas oktobrī saņēma riska parāda finansējumu līdz pat 10 miljonu eiro apmērā. Aizdevums Barselonas uzņēmumam nodrošināja arī likviditāti, kas bija nepieciešama, lai pandēmijas laikā varētu turpināt darboties. "*Anaconda* radītā sistēma ir pārsteidzoši vienkārša," saka Toms Andersens, Eiropas Investīciju bankas inženieris, kurš strādāja pie šī aizdevuma. "Šī sistēma nodrošina izmaksu ziņā izdevīgu, uzlabotu ārstēšanas metodi."

"Kaitējums tiek apturēts"

Miega artērijas, kas kakla abās pusēs savieno sirdi ar smadzenēm, var sabiezēt, ja trombs bloķē svarīgu asinsvadu. Tiek pārtraukta asinsapgāde svarīgām smadzeņu daļām. To sauc par insultu. Jo ilgāk artērija ir bloķēta, jo lielāka varbūtība, ka radīsies paliekoši bojājumi, piemēram, paralīze un runas traucējumi. Pēc tradicionālajām trombu likvidēšanas metodēm dažkārt paliek trombu fragmenti, kas var nosprostot citas artērijas. ***Anaconda* izstrādāja katetru, kas paredzēts visa cerebrālā tromba likvidēšanai, to nesadalot.** Piltuves veida katetrs pats paplašinās, sasniedzot artērijas diametru — līdz pat 5 milimetriem. Šādā veidā katetrs var pilnībā aptvert un likvidēt trombu. "Tiklīdz trombs ir likvidēts, kaitējums tiek apturēts," stāsta F. Salmo.

Izkļūšana no pandēmijas ar Eiropas Savienības palīdzību

Tagad, kad klīniskā izpēte ir pabeigta, F. Salmo izvērtē sasniegto progresu: rezultāti apstiprina iepriekš veiktos testus un attaisno visas cerības attiecībā uz pirmās paaudzes katetru drošību un efektivitāti. Nav šaubu, ka *Anaconda* progresīvā sistēma radikāli un pozitīvi ietekmē pacientu dzīvi pēc insulta. "Līdz šim rezultāti ir bijuši ļoti labi," priecājas F. Salmo, "tomēr mēs labāk esam piesardzīgi, jo mūsu darbs ir dzīvības un nāves jautājums."

PANDĒMIJAS "RECEPTE" BANKĀM

Viseiropas garantiju fonds atvieglo banku nastu uzturēt uzņēmumu darbību visā Eiropā. Uzziniet, kā Covid-19 banku aizdevumu instruments darbojas Somijā un Zviedrijā.

Petri Vartiainenam kā vecākajam padomdevējam eksporta finansējuma jautājumos ir darba pilnas rokas. "Kurš gan zina, kas gaidāms nākotnē un vai pandēmija neturpināsies vēl un vēl," saka P. Vartiainens, kurš strādā uzņēmumā *Finnvera* — publiskā finansējuma iestādē, kas izsniedz aizdevumus un garantijas uzņēmumiem, kā arī atbalsta Somijas eksportu.

Pandēmija iedragā visa veida uzņēmumu darbību, it īpaši eksporta uzņēmumos, kas saistīti ar globālo tirgu. Uzņēmumiem, lai saglabātu konkurētspēju, joprojām nepieciešama naudas plūsma izmaksu segšanai un ieguldījumu veikšanai. Viseiropas garantiju fonds, kas ir Eiropas Investīciju bankas Covid-19 drošības tīkls, ir izveidots īstajā brīdī. "Tas patiesi palīdz tādām finanšu iestādēm kā *Finnvera* sniegt atbalstu vietējiem Covid-19 krīzes nopietni ietekmētajiem uzņēmumiem un nodrošināt tiem piekļuvi finansējumam," stāsta Roksana Popesku, Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciāliste, kura strādā ar aizdevumiem Ziemeļvalstu reģionā. **Aprīlī ES banka garantēja lielu daļu *Finnvera* nākotnes aizdevumu portfeļa, dodot šai firmai iespēju iegūt 650 miljonus eiro jauna finansējuma, kas pieejams vidējiem un lieliem uzņēmumiem.** Tā kā eksportam ir tik būtiska nozīme ekonomikas izaugsmē, EIB atbalsts *Finnvera* klientiem veicina internacionalizāciju laikā, kad pandēmija to būtu padarījusi neiespējamu. EIB ir parakstījusi desmitiem līdzīgu garantiju visā Eiropā. Šie ieguldījumi varētu piesaistīt Eiropas Savienības ekonomikai pat 200 miljardus eiro.

Jauns izaicinājums eksporta uzņēmumiem

Finnvera loma kā valsts finansistam ir papildināt finanšu tirgus un palielināt jaunu uzņēmumu skaitu Somijā, vienlaikus sekmējot esošo uzņēmumu izaugsmi. *Finnvera* ir oficiālā Somijas eksporta kredītu aģentūra, līdz ar to tā arī palīdz savam aptuveni 26 000 lielajam klientu portfelim pārdot vairāk produktu visā pasaulē. "Sākoties pandēmijai, mēs uzsākām plānot veidus, kā cīnīties ar gaidāmajiem izaicinājumiem," stāsta vecākais *Finnvera* padomdevējs P. Vartiainens. "EIB ir bijusi un joprojām ir vērtīgs *Finnvera* un Somijas finanšu sektora partneris."

Banku aizdevumi Covid-19 jautājumu risināšanai Zviedrijā

Eiropas Investīciju banka parakstīja līdzīgu garantiju ar Zviedrijas Eksporta kredītu korporāciju, kas pazīstama kā SEK, un šī garantija dos iespēju nodrošināt jaunus aizdevumus vidējiem un lieliem uzņēmumiem 467 miljonu eiro apmērā. **Kopējais šī darījuma devums Zviedrijas ekonomikai varētu būt pat 1,1 miljards eiro**. EIB ik gadu iegulda Zviedrijas projektos aptuveni 2 miljardus eiro.

DIGITĀLIE IZDZĪVOTĀJI

Horvātijas restorāns un Čehijas nekustamo īpašumu aplikācija pārvar mājsēdes periodus un ir gatavi nākotnei.

Batak Grill mērķis ir piedāvāt patīkamu maltīšu baudīšanas pieredzi, kas balstīta uz vietējām grilēšanas tradīcijām. "Mēs vēlējāmies ieviest ko jaunu tirgū," stāsta Izabella Pavere, finanšu direktore uzņēmumā *Victus Group*, kuram pieder šis restorāns. "Vietējie grila ēdieni, pasniedzot tos mūsdienīgākā veidā, piedāvājot biznesa pusdienas un svinības." Restorānam veicās labi.

Līdz parādījās Covid-19. "Kad iestājās mājsēde, mums tas bija šoks," atceras I. Pavere. *Batak Grill* atbilde bija piedāvāt piegādes pakalpojumus. Tam bija nepieciešama pilnīga pārveide, tīmekļa vietnes izveide. "Mēs veicām piegādes pakalpojumus arī iepriekš, bet tagad paplašinājām piegādes apjomu, aptverot visus produktus un izveidojot īpašu platformu." Tas bija sarežģīts process, jo bija jāpielāgojas datu aizsardzības noteikumiem, jānodrošina, lai vietne darbojas arī mobilajos tālruņos un planšetdatoros, jāpieskaņo meklētājprogrammām, jāiegulda mārketingā, jāizveido rēķinu izsniegšanas un inventāra pārvaldības sistēmas, kā arī jānodrošina reklāma sociālajos medijos. Tomēr pāreja izrādījās veiksmīga.

Batak (kas horvātu valodā nozīmē "vistas stilbiņš") meklēja atbalstu pie *Erstebank Croatia* ES garantēta aizdevuma veidā, ko atbalstīja Eiropas Investīciju fonds. **"Aizdevums palīdzēja īstenot visas šīs pārmaiņas un veicināt mūsu klātbūtni tiešsaistē," stāsta I. Pavere. "Galu galā mēs neatlaidām nevienu darbinieku."**

Ēku digitalizācija

Spaceflow ir uzņēmums, kas uzskatāmi parāda, kā digitālā pārkārtošanās izplatās tik daudzās mūsu dzīves jomās — pat ēkās. "Mūsu mērķis ir savienot ēkas ar to iedzīvotājiem," stāsta galvenais izpilddirektors Pāvels Žiraneks.

Spaceflow nodrošina digitālus nekustamo īpašumu pakalpojumus dzīvojamās ēkās. Uzņēmuma mērķis ir palīdzēt īpašniekiem piesaistīt un noturēt labus īrniekus un palielināt ieņēmumus. Tomēr līdz ar koronavīrusa pandēmiju īres tirgus piedzīvoja milzīgas pārmaiņas. "Īpašnieki jūt arvien lielāku spiedienu padarīt ēkas pievilcīgākas un, galvenais, drošas," saka P. Žiraneks. "Kādreiz mūsu produkts tiktu uzskatīts par patīkamu papildinājumu. Tagad tas kļūst par nepieciešamību, lai izturētu konkurenci."

Spaceflow saņem atbalstu no *Day One Capital*, kas ir riska kapitāla fonds, kuru Eiropas Savienības Investīciju plāna Eiropai ietvaros atbalsta Eiropas Investīciju fonds. Šis atbalsts ļauj uzņēmumam īstenot produktu izstrādi, pieņemot darbā aptuveni 20 jaunus darbiniekus un ievērojami paplašinot uzņēmējdarbību.

LAI TOP ENERĢIJA

Itālis savu izgudrojumu balstīja uz bērnības aizraušanos un tad šo aizraušanos pārvērta par uzņēmumu, kura radītā energoefektīvā elektronika varētu ievērojami samazināt oglekļa emisijas.

Kamēr citi bērni spēlējās ar rotaļlietām, Igors Spinella izjauca un pētīja sadzīves tehniku, lai saprastu, kā tā darbojas. Kad viņam bija astoņi gadi, viņa vecākus, atgriežoties no sēņošanas Emīlijas-Romanjas reģiona kalnos, mājās sagaidīja signalizācija, kuru mazais Igors pats bija izveidojis un pieslēdzis.

"Es biju traks bērns. Pēcpusdienas pavadīju ģimenes garāžā, darbojoties ar saviem izgudrojumiem," atceras I. Spinella, kurš 40 gadu vecumā ir energoelektronikas firmas *Eggtronic* dibinātājs un izpilddirektors. Uzņēmums nepilnu desmit gadu laikā ir reģistrējis 240 patentus.

"Tomēr, kā jau daudziem jaunuzņēmumiem, pandēmija bija smags trieciens arī *Eggtronic*," viņš saka. Uzņēmumam paveicās, ka tas Eiropas Investīciju bankas pandēmijas drošības tīkla Viseiropas garantiju fonda ietvaros saņēma 15 milj. eiro aizdevumu. *Eggtronic* izmanto šo finansējumu, lai ieguldītu tādu produktu pētniecībā un izstrādē, kuri ir potenciāli nozīmīgi Eiropas klimata mērķu sasniegšanai.

ES banka atbalsta novatoriskus Eiropas uzņēmumus, kuriem bieži vien ir grūti atrast izaugsmes finansējumu, kāds ir pieejams Amerikas Savienotajās valstīs un Āzijā. "*Eggtronic* ir nācis klajā ar ļoti novatoriskiem produktiem jomā, kurā ir liels potenciāls," atzīst Fabricio Morgera, EIB ieguldījumu speciālists, kurš strādāja ar šo aizdevumu.

Neredzamais draugs

I. Spinella strādā energoelektronikas jomā, un viņš to sauc par "neredzamo draugu, kurš liek pasaulei darboties." Energoelektronika ir tehnoloģija, kas regulē elektrības plūsmu elektrisko un elektronisko ierīču tranzistoros. Tomēr visas energoelektronikas plates darbības laikā zaudē daļu strāvas. Tipisks efektivitātes zuduma avots ir pārslēgšanās no ieslēgta uz izslēgtu režīmu tranzistoros.

Lai ierīces padarītu maksimāli energoefektīvas, tehnoloģiju uzņēmumi dažu pēdējo gadu desmitu laikā ir aizvietojuši ierastos silikona slēdžus elektriskajā ķēdē ar ātrākiem gallija nitrīda tranzistoriem. Tomēr gallija nitrīda tranzistori ir dārgāki. ***Eggtronic* būtiski mainīja strāvas pārveidotāju arhitektūru, lai vēl vairāk samazinātu pārslēgšanas radītos zudumus.** Jaunā veida arhitektūrā standarta silikons darbojas tikpat labi kā gallija nitrīds, bet gallija nitrīds darbojas trīsreiz labāk nekā tāds pats no cita materiāla izgatavots pusvadītājs tradicionālajā arhitektūrā.

Ērti un ilgtspējīgi

Vairāk jaudas ar mazāku enerģijas patēriņu ļauj *Eggtronic* radīt mazākas ierīces. **Turklāt to lielās energoefektivitātes dēļ *Eggtronic* ierīcēm ir daudz mazāka oglekļa pēda.**

Kad Covid-19 pārņēma pasauli, "mums izdevās stabili noturēties uz ceļa," teic I. Spinella. "EIB aizdevums ļauj mums atkal cerīgi raudzīties nākotnē."

KĀ SKAN BRILLES

Austrijas augsto tehnoloģiju firmā *USound* ir izgudroti pasaulē mazākie skaļruņi ar digitālajām tehnoloģijām, kam nepieciešams par 80 % mazāk enerģijas.

Pusaudžiem vecāku idejas bieži vien šķiet kaitinošas un nederīgas. Tomēr, kopš Feručio Botoni pirms diviem gadiem ieviesa *Fauna* brilles, viņa meita nevar vien pārstāt tās izmantot. "Es aptvēru, ka tas nozīmē, ka brilles ir patiesi labas," saka *USound* līdzdibinātājs un izpilddirektors F. Botoni.

Uzņēmums izstrādā un tirgo mikroskaļruņus, kas izgatavoti, balstoties uz mikroelektromehāniskās sistēmas (MEMS) tehnoloģiju. Tomēr koronavīrusa pandēmija bija kavēklis. "Pandēmija mūs paralizēja," viņš stāsta. Tāpēc viņš izvēlējās 15 miljonu eiro aizdevumu no Eiropas Investīciju bankas. Finansējumu atbalsta Viseiropas garantiju fonds. "Eiropas Investīciju banka deva mums iespēju uzelpot."

No mehānikas līdz mikroelektronikai

Audio elementi kopš 19. gadsimta nav ievērojami mainījušies. ***USound* ideja ir radīt mikroskaļruņus, balstoties uz pusvadītāju tehnoloģiju.** Aizvietojot spoli, kas kustas tradicionālās silikona sistēmās, šie vieglie, mazie skaļruņi var tikt integrēti tehnoloģijās, kam nepieciešamas minimāla izmēra konstrukcijas, piemēram, audio brillēs un ultraskaņas lietojumprogrammās. "*USound* ir no jauna atklājis audio nozari," stāsta Trudperts Šelbs, Eiropas Investīciju bankas inženieris, kurš strādāja ar šo aizdevumu. "Šis ir nozīmīgākais atklājums skaļruņu tehnoloģijās vairāku desmitu gadu laikā."

USound MEMS skaļruņiem ir plašāks frekvenču diapazons, kas nodrošina augstas izšķirtspējas skaņu un ultraskaņas lietojumus miniatūrās ierīcēs. Tie izmanto par 80 % mazāk enerģijas nekā tradicionālie elementi. Tirgū, kur dominē Āzijas ražotāji, šiem skaļruņiem ir konkurētspējīga cena, pat neskatoties uz to, ka ražošana tiek veikta Eiropā, pārsvarā Itālijā.

USound tehnoloģija ir balstīta uz pjezoelektrību. Kristāli ar šādām īpašībām elektriskajā laukā paplašinās un samazinās. Lai radītu skaņu, jābūt gaisa kustībai. Tāpēc MEMS struktūra ir savienota ar ļoti smalkai plastmasas plēvei līdzīgu membrānu, kas kustas augšup un lejup. Rezultātā tiek izveidota sistēma, kas darbojas gluži kā standarta elektrodinamiskais skaļrunis, kurā masīvā magnētiskā spole ir aizvietota ar integrētu pjezo pārveidotāju uz MEMS čipa.

Koronavīrusa pandēmija pārtrauca uzņēmuma piegādes ķēdi. Projekti tika atlikti vai atcelti. Elektroniskās sastāvdaļas joprojām ir grūti atrast, un tas neļauj uzsākt jaunus projektus. "Aizdevums mums sniegs milzu atbalstu," viņš priecājas, "jo tas atrisinās naudas plūsmas problēmas."

LAI AUGTU LIELS, JĀATBALSTA MAZIE

Divi novatoriski uzņēmumi nostājas atpakaļ uz kājām un dod iespējas citiem maziem uzņēmumiem.

Bieži vien mēs sakām, ka mazie uzņēmumi ir Eiropas ekonomikas balsts. Un tas nav nekāds brīnums. Vairums ES uzņēmumu ir mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), kuros kopā strādā vairāk nekā 100 miljoni cilvēku. Un gandrīz visi pandēmijas laikā piedzīvoja ievērojamu ienākumu kritumu.

Ceļojumu tehnoloģiju uzņēmums *TourRadar* nebija izņēmums. "Mēs zaudējām 98 % darījumu," atceras līdzdibinātājs un izpilddirektors Treviss Pitmans. *TourRadar* pārvalda tiešsaistes platformu, kas ļauj tās lietotājiem rezervēt vairāku dienu ceļojumus vairāk nekā 200 valstīs. Platforma apvieno vairāk nekā 3000 uzņēmumu, tostarp mazos tūrisma operatorus, kas pretējā gadījumā saskartos ar grūtībām tirgū, kurā valda sīva konkurence. "Starptautiskie ceļošanas ierobežojumi lika šiem partneriem pāriet dīkstāves režīmā," stāsta T. Pitmans. "Viņiem nācās atlaist lielu skaitu pamata darbinieku, tostarp vietējos gidus un atbalsta personālu."

Eiropas Investīciju banka atbalsta *TourRadar* ar 14 miljoniem eiro riska parāda finansējuma veidā Viseiropas garantiju fonda ietvaros, kas palīdz Eiropas uzņēmumiem pārdzīvot pandēmiju, saglabāt darbiniekus un augt. Riska parāds tiek atmaksāts tāpat kā kapitālieguldījums, bet tas neatņem jaunuzņēmumu dibinātājiem īpašumtiesības. Aizdevums dos uzņēmumam iespēju attīstīt mašīnmācīšanās spējas, lai uzlabotu klasificēšanas un meklēšanas precizitāti tā platformā.

"Atmošanās" pēc dīkstāves

Tūrisms ir viens no sektoriem, kurus pandēmija ietekmējusi visvairāk. Starptautisko pasažieru skaits samazinājās no 1,4 miljardiem 2019. gadā līdz 400 miljoniem 2020. gadā. Lai nostātos atpakaļ uz kājām, Vīnes uzņēmumam bija jāpārveido tā uzņēmējdarbības metodes. "Mēs izlēmām atvērt platformu ceļojumu aģentiem. Tagad viņi var izmantot šo platformu, lai rezervētu kādu no mūsu piedāvātajiem 50 000 ceļojumu," stāsta T. Pitmans. "Šādā veidā aģenti saviem klientiem varēs atrast labākos vietējos pakalpojumus, bet mūsu vietējo partneru ieguvums būs labāka pamanāmība."

Varētu šķist, ka ceļojumu aģentu laiks ir pagājis. Tomēr Amerikas Savienotajās Valstīs vien ceļojumu konsultanti 2021. gadā, salīdzinot ar periodu pirms pandēmijas, piedzīvoja 75 % lielu klientu skaita pieaugumu. "Mēs uzskatām, ka šī virzība ir lielisks veids, kā iekļūt augošajā tirgū un attiecīgi palielināt gan mūsu pašu peļņu, gan arī mūsu vietējo partneru peļņu," skaidro T. Pitmans.

No izklājlapām līdz aplikācijām

Sennder, kas ir Eiropas vadošais kravu ekspeditors, pat vēl labāk simbolizē šīs simbiotiskās attiecības starp uzņēmumiem. Tas koncentrējas uz īsajiem pārvadājumiem un piedāvā kravu nosūtītājiem piekļuvi savam 12 500 kravas automašīnu parkam, kuru pārvalda neatkarīgi preču pārvadātāji. Pandēmija izraisīja plašus traucējumus šajā nozarē, bet *Sennder* izdevās noturēties. "Kad ES valstis sāka piemērot ceļošanas ierobežojumus, cieta ļoti daudz mazo pārvadātāju uzņēmumu. Tomēr, pateicoties *Sennder* ilgtermiņa

> **"Riska parāds tiek atmaksāts tāpat kā kapitālieguldījums, bet tas neatņem jaunuzņēmumu dibinātājiem īpašumtiesības."**

līgumiem ar lielajiem ekspeditoriem, viņu pārvadātāji tik smagi necieta," stāsta Aleksandars Mihajlovičs, EIB aizdevumu speciālists, kurš strādāja gan ar šo projektu, gan arī ar *TourRadar* darījumu.

Eiropas Investīciju banka sniedz *Senndер* riska parāda finansējumu 35 miljonu eiro apmērā, lai atbalstītu uzņēmuma kravu programmatūras izstrādi, kas savienotu kravu nosūtītājus ar pārvadātājiem. Ir ārkārtīgi svarīgi stiprināt tādus uzņēmumus kā *Senndер*, ņemot vērā Covid-19 ietekmi uz piegādes ķēdēm visā pasaulē. "Transporta nozare vēl ne tuvu nav digitalizēta. Daudzi mazie uzņēmumi pārvadājumu plānošanā joprojām izmanto izklājlapas. *Senndер* programmatūra ir ārkārtīgi tradicionālas nozares solis nākotnē," apgalvo A. Mihajlovičs. "Koncentrējoties uz digitalizāciju un automatizāciju, šis uzņēmums sistēmu padara efektīvāku, kā arī samazina oglekļa emisijas."

ATLAIŽOT BREMZES

Pedro Oliveira kopā ar tēti 1991. gadā uzsāka kravas pārvadājumu uzņēmējdarbību. "Šodien mums ir 30 kravas automašīnu parks, kas veic pārvadājumus visā Eiropā, un pie mums strādā 40 darbinieku." Uzņēmums pārsvarā pārvadā būvniecības materiālus, piemēram, smago metālu, cementu, dzelzi un koksni, no Ibērijas pussalas uz visu Eiropu. "Tas ir izdevīgi," viņš skaidro, "jo materiāli Spānijā un Portugālē nav tik dārgi."

Tomēr Covid-19 bija pamatīgs šķērslis mūsu ceļā. "Mums bija daži sarežģīti mēneši," stāsta P. Oliveira, kurš vada *Transoliveira* no Oliveiras du Ošpitalas Portugālē. "Mēs nospiedām bremzes pedāli, un mūsu kravas auto pārtrauca pārvadājumus uz trīs mēnešiem."

Ģimenes uzņēmums gadu gaitā ir stabili audzis, un P. Oliveiras galvenais satraukums bija par to, kā nodrošināt, lai tas neciestu būtiskus zaudējumus vai, vēl sliktāk, lai to nenāktos slēgt. "Situācija radīju lielu nestabilitāti un neskaidrību. Mēs nezinājām, kas notiks," viņš skaidro.

Lai tiktu galā ar šo situāciju, P. Oliveira paņēma ES garantētu aizdevumu no bankas *Caixa Geral de Depósitos*, kuru atbalstīja Eiropas Investīciju fonds Eiropas Savienības Investīciju plāna Eiropai ietvaros. Aizdevums ļāva P. Oliveiram, neskatoties uz visā pasaulē valdošo ekonomisko šoku, atrisināt negaidīto finanšu trūkumu, apmaksāt rēķinus un, pats svarīgākais, saglabāt darbiniekus. "Nākotne izskatās nedroša, tāpēc labāk būt sagatavotiem," viņš secina.

ZAĻA PASAULE

"Klimata pārmaiņas šodien ir aktuālākā visas pasaules problēma. Tomēr novatoriskākie klimatrīcības projekti saskaras ar finansējuma trūkuma izaicinājumiem, jo pastāv uzskats, ka tie ir riskanti, it īpaši jaunattīstības valstīs. Eiropas Investīciju banka palīdz veidot partnerības ar publiskajiem līdzekļu devējiem, lai novērstu privāto ieguldījumu riskus klimatrīcības un vides ilgtspējas jomās. Tikai ar kopēju rīcību mēs varam panākt pārmaiņas."

Milena Mesori, EIB Kapitālieguldījumu un mikrofinansējuma ārpus ES nodaļas vadītāja

ES klimata banka savam klimata bankas ceļvedim ir piešķīrusi papildu vērienu, pievienojot pielāgošanās plānu un mehānismu, kas nodrošinās, ka tās aizņēmēji īsteno Parīzes nolīguma mērķus.

Ieguldījumi un konsultāciju pakalpojumi kosmosa, aprites ekonomikas un pilsētu transporta jomās palīdz veidot ilgtspējīgu nākotni.

ĪSTA KLIMATA BANKA

2021. gadā mēs koncentrējāmies uz klimata bankas ceļveža ieviešanu, aptverot jaunas pieejas, kas palīdzēs sasniegt klimata mērķus.

"EIB tagad ir īsta klimata banka," Eiropas Investīciju bankas Pielāgošanās plāna atklāšanas laikā atzina Eiropas Komisijas priekšsēdētājas izpildvietnieks Frans Timmermans. "Tas notika mazāk nekā trīs gadu laikā, un finanšu sektorā tā ir revolūcija." Eiropas Investīciju bankas **klimata bankas ceļvedis ir piecu gadu plāns**, kurā izklāstīts, kā mēs izpildīsim mūsu apņemšanās klimata un vides ilgtspējas jomās. Ceļveža publicēšana 2020. gadā bija nozīmīgs atskaites punkts. Tagad jākoncentrējas uz ceļveža īstenošanu un tajā paredzēto jauno metožu attīstību.

Šogad mūsu ar ceļvedi saistītais darbs tika koncentrēts uz šādām jomām:

- EIB **Pielāgošanās plāna** ieviešana, atbalstot Eiropas Savienības Pielāgošanās klimata pārmaiņām stratēģiju gan Savienībā, gan ārpus tās. Mēs apsolījām līdz 2025. gadam palielināt savu pielāgošanās atbalsta daļu līdz 15 % no bankas kopējā finansējuma klimatrīcības jomā. Tas nozīmē gandrīz trīskārtīgu pieaugumu salīdzinājumā ar pielāgošanās finansējuma apmēru iepriekšējos piecos gados. Galvenās jomas ietver darbības, sākot ar plūdu riska novēršanu un piekrastes pārvaldību, pilsētu aizsardzību un noturīgu infrastruktūru līdz pētniecībai un attīstībai inovācijas jomā, kas nepieciešama, lai spētu pielāgoties. ES klientiem būs piekļuve konsultāciju pakalpojumu platformai, kas atbalsta plānošanu un ieguldījumus pielāgošanās jomā. Attiecībā uz klientiem ārpus Eiropas Savienības mūsu atbalsts tiks koncentrēts uz neaizsargātākajām vietām, it īpaši vismazāk attīstītajās valstīs un mazās jaunattīstības salu valstīs.

- **Parīzes nolīgumam pielāgota mehānisma sadarbības partneriem** ieviešana, kas padara EIB grupu par pirmo daudzpusējo banku, kas apsver ne tikai tās finansēto projektu klimata ietekmi, bet arī aizdevumu saņēmēju darbību paplašināšanu. Mehānisms nodrošinās, ka EIB finansētie projekti ir pielāgoti Parīzes nolīgumam un ka sadarbības partneri veic pasākumus, lai dekarbonizētu savu uzņēmējdarbību un stiprinātu noturību pret klimata pārmaiņām. Šīs jaunās iniciatīvas ietvaros mēs piedāvāsim tehnisko atbalstu korporatīvajiem aizdevumu saņēmējiem ar augstu emisiju līmeni un finanšu starpniekiem, lai palīdzētu tiem izpildīt Parīzes nolīguma mērķus.

- **Visaptveroša EIB grupas priekšlikuma** pieņemšana **Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma atbalstam**, kas atspoguļo, kā mūsu aizdevumi, mūsu finanšu instrumenti, kā arī mūsu tehniskais atbalsts un konsultāciju pakalpojumi var atbalstīt reģionus un cilvēkus, kuriem ejams vistālākais ceļš. Eiropas Savienībā EIB grupa atbalstīs visus Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma pīlārus. Ārpus Eiropas Savienības mēs atbalstīsim taisnīgu pārkārtošanos plašāku attīstības pilnvaru ietvaros.

"EIB ir īsta klimata banka."

Mēs esam panākuši būtisku progresu arī šādās jomās:

- **EIB grupas vides un sociālās ilgtspējas mehānisma pārskatīšana**, lai nodrošinātu stingrāku un sistemātiskāku vides, klimata un sociālo darbību integrēšanu mūsu politikā un standartos, tostarp ietekmes un attīstības rezultātu uzraudzību un ziņošanu par tiem. 2021. gadā tika veikta sabiedriska apspriešana, un paredzams, ka jaunais mehānisms sāks darboties 2022. gada pirmajā ceturksnī.

- **Aizdevumu politikas transporta nozarē pārskatīšana**, no jauna nosakot prioritātes EIB atbalstam klimata bankas ceļveža ietvaros un stiprinot tās turpmāko transporta jomas ieguldījumu ietekmi. Sabiedriskā apspriešana notika no 2021. gada jūlija līdz oktobrim. Jauno politiku paredzēts apstiprināt 2022. gada pirmajā ceturksnī.

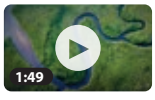

Priekšsēdētāja vietnieks Ambruāzs Fajolla skaidro, kā klimata bankas ceļvedis palīdz īstenot zaļu atveseļošanos no Covid-19 un atbalsta Eiropas zaļā kursa mērķus.

SILĪCIJA IELEJA PIE IZĀRAS

Bavārijas riska kapitāla fonds atbalsta tādus augošus uzņēmumus kā *OroraTech*, kas cenšas palēnināt globālo sasilšanu, palīdzot dzēst mežu ugunsgrēkus.

Tomasam Grībleram bija 26 gadi, kad viņš kopā ar draugiem izveidoja kuba formas satelītu savam pētniecības projektam Minhenes Tehniskajā universitātē un konstatēja, ka tam ir nākotne arī ārpus akadēmiskās pasaules. Viņi iztēlojās uzņēmumu, kas sūtītu Visumā kurpju kastes izmēra ierīces, lai tur veiktu visas zemeslodes termisko monitoringu, tādējādi aizsargājot pret globālās sasilšanas izraisītu mežu ugunsgrēku ietekmi. Tā viņi nodibināja *OroraTech*. "Daudzi uzņēmumi un ieguldītāji domā, ka, ja dari ko labu cīņā pret klimata pārmaiņām, tas nozīmē, ka tev ir mazāka peļņa," stāsta T. Grīblers, *OroraTech* izpilddirektors, kuram tagad ir 30 gadi. "Tā nav taisnība. Ir iespējams izveidot uzņēmumu un gūt lielāku peļņu, darot Zemei ko labu, nevis kaitējot tai."

"Ir iespējams izveidot uzņēmumu un gūt lielāku peļņu, darot Zemei ko labu, nevis kaitējot tai."

Tādas novatoriskas tehnoloģijas, kādas ražo *OroraTech*, ir ļoti svarīgas, lai īstenotu starptautisko iestāžu noteiktos klimata mērķus un palīdzētu kopienām pielāgoties klimata pārmaiņu ietekmei. Tomēr veiksmīgiem tehnoloģiju jaunuzņēmumiem ir grūti piesaistīt līdzekļus, kas nepieciešami, lai pabeigtu izpēti un paplašinātu uzņēmumu tā dēvētajā uzņēmumu attīstības cikla izaugsmes posmā. Pateicoties *OroraTech*, Bavārijas pašvaldības rika kapitāla iestāde *Bayern Kapital* izveidoja 165 miljonu eiro fondu, kura līdzekļus paredzēts ieguldīt augošos uzņēmumos. "Mēs ceram izveidot lielus Bavārijas uzņēmumus, kas pat varētu kļūt par lieliem Vācijas vai Eiropas uzņēmumiem ar daudz darbavietām un ietekmi uz IKP," stāsta Monika Štēgere, kura vada *Wachstumsfonds Bayern 2* uzņēmumā *Bayern Kapital*.

Uzņēmuma *Bayern Kapital* ieguldījumu kapitālu nodrošina Bavārijas federālā zeme un *Wachstumsfonds Bayern 2* gadījumā — arī Eiropas Investīciju banka. Augoši uzņēmumi parasti izvēlas riska kapitālu, kas ir vieglāk pieejams Amerikas Savienotajās Valstīs un Ķīnā, nevis Eiropā. Tas kavē viņu izaugsmi, un rezultātā tos iegādājas lielāki uzņēmumi ārpus Eiropas. Tāpēc ES banka martā ieguldīja 50 miljonus eiro *Wachstumsfonds Bayern 2*. "Šāda veida ieguldījumi sekmē uzņēmējdarbības garu, kas ir būtisks stipras ekonomikas veidošanai un nav pietiekami attīstīts Vācijā," saka Mihaels Raške, kurš vada EIB ieguldījumu nodaļu Vācijas bankām.

Kurpju kastes izmēra satelīti un Bavārijas riska kapitāla fonds

OroraTech savā patentētajā programmatūrā izmanto NASA un Eiropas Kosmosa aģentūras satelītu publiski pieejamos datus. Tomēr 2022. gada janvārī uzņēmums palaidīs pats savu pirmo kuba satelītu. *OroraTech* ir mērķis piecu līdz desmit gadu laikā izveidot 100 līdz 200 satelītu tīklu, kuri ik pa pusstundai var uztvert pilnu Zemes virsmas attēlu. **Satelīti ar ļoti augstu izšķirtspēju mērīs Zemes virsmas temperatūru. Laikā, kad globālā sasilšana rada tik daudz mežu ugunsgrēku, tam ir nozīmīga ietekme uz vidi.** "Uzņēmums ir ļoti svarīgs mums pašiem. Tomēr mēs strādājam ar ko tādu, kas ir svarīgi ikvienam," saka izpilddirektors T. Grūblers. "Rūpēties par mūsu planētu."

KOSMOSS IKVIENAM

Bulgārijas nanosatelītu uzņēmuma *EnduroSat* tehnoloģijas palīdz samazināt izmaksas, kas saistītas ar zinātnieku un uzņēmumu piekļuvi kosmosā izvietotiem sensoriem un aprīkojumam.

EnduroSat ceļojums no Zemes kosmosā aizsākās 2015. gadā 25 m^2 bēniņu istabā Sofijā. Raičo Raičevs, 38 gadus vecais uzņēmuma dibinātājs un izpilddirektors, apvienoja četru gudru, jaunu inženieru komandu, lai padarītu kosmosu pieejamāku zinātniekiem un uzņēmējiem visā pasaulē. "Mēs uzskatām, ka vispārēja piekļuve kosmosam varētu kardināli mainīt dzīvi uz Zemes," pauž R. Raičevs.

EnduroSat ar saviem pielāgojamajiem daudznozaru nanosatelītiem, kurus var pārprogrammēt katrai misijai atsevišķi, paver kosmosa izpētes iespējas uzņēmumiem un zinātniekiem. Uzņēmuma programmatūra ļauj mazajiem satelītiem veikt vairākas misijas bez nepieciešamības pielāgot aparatūru. "Tipisks satelīts ir izstrādāts tikai vienam noteiktam sensoram," skaidro R. Raičevs. "Mēs esam pārveidojuši šo šablonu, izveidojot satelītu platformu, kura var saturēt dažādus sensorus un elektroniku, nemainot aparatūru katrai komerckravai." **Uzņēmuma pieeja nodrošina ieguvumus arī kosmosa videi, jo tas nozīmē, ka katram pieteikumu skaitam nepieciešams mazāk satelītu un to palaišana jāveic retāk. Tas samazina palaišanas izraisītās CO_2 emisijas, kā arī rada mazāk kosmosa atkritumu.**

Finansēšanas izaicinājumi

Tomēr Covid-19 pandēmija ir bijis sarežģīts laiks. Saskaroties ar raķešu palaišanas atlikšanu, sastāvdaļu trūkumu un ar inženieru pārvietošanās un sastāvdaļu transportēšanas problēmām, uzņēmums vērsās Eiropas Investīciju bankā pēc finansējuma. Ar Viseiropas garantiju fonda atbalstu banka uzņēmumam *EnduroSat* nodrošināja riska parāda finansējuma līgumu par līdz pat 10 miljoniem eiro. "Tas ir novatorisks, pandēmijas skarts mazs uzņēmums, kas darbojas stratēģiskajā kosmosa nozarē," skaidro EIB ieguldījumu speciālists Luiss Servera Locāno.

ES kosmosa prioritātes

Kosmosa nozare ir Eiropas Savienības stratēģiska prioritāte. Šī nozare, kurā kādreiz dominēja valstu atbalstītas organizācijas, piedzīvo ievērojamas pārmaiņas, jo tehnoloģiju attīstība ļauj šajā tirgū ienākt jauniem, privātiem uzņēmumiem. Saskaņā ar Eiropas Kosmosa aģentūru katram kosmosa nozarē ieguldītajam eiro ir vidēji sešu eiro atdeve ekonomikā, kas padara šo nozari nozīmīgu izaugsmei, konkurētspējai un nodarbinātībai augsto tehnoloģiju jomā. Turklāt kosmosa tehnoloģijām orbītā un to pielietojumam uz Zemes ir potenciāls nodrošināt konkurētspējīgas priekšrocības daudzās nozarēs, tostarp jūras, aviācijas, lauksaimniecības, dabas resursu apsaimniekošanas, apdrošināšanas, finanšu tirdzniecības un loģistikas nozarēs.

"Ir fantastiski redzēt, ka EIB ir ieinteresēta kosmosa nozarē," priecājas R. Raičevs, "jo tā ir nozare, kas ar katru gadu paliks arvien nozīmīgāka."

SUBATOMISKI KLIMATA RISINĀJUMI

Neitronu avota ražotne Zviedrijā cenšas sasniegt nepieredzētu līmeni ar Eiropas materiālu izpēti un zaļo inovāciju.

Lundas skaistajā priekšpilsētā tiek būvēts viens no lielākajiem pētniecības infrastruktūras projektiem Eiropā — Eiropas Atomskaldīšanas centrs (*European Spallation Source, ESS*). Tas pieder 13 valstīm, un tajā tiks izveidots pasaulē jaudīgākais neitronu avots. *ESS* centrā strādās pētnieki no visas pasaules, un tā mērķis ir bruģēt ceļu jauniem zinātniskiem atklājumiem, kā arī atbildēt uz cilvēces lielākajiem jautājumiem — analizējot detaļas, pētot materiālus nanomērogā, izmantojot subatomiskas daļiņas. "*ESS* ietekmēs ļoti daudz mums visiem svarīgu jomu," skaidro uzņēmējvalstu attiecību vadītāja Pia Kinhulta. "Mēs esam ķēdes daļa, kas cenšas sekmēt inovāciju Eiropā un rast risinājumus klimata pārmaiņām un citiem sabiedrības izaicinājumiem."

Tomēr 700 metru gara objekta (13 futbola laukumu izmērā), kas aprīkots ar 15 modernām instrumentu un atbalsta laboratorijām, kā arī 600 metru gara protonu paātrinātāja būvniecība ir milzīgs ieguldījums. Eiropas Investīciju banka atbalsta *ESS* ar kredītiespējām, kas nodrošinās, ka Eiropa turpina atrasties starptautiskās zinātniskās pētniecības līderu vidū.

Ātrāki un viedāki neitronu eksperimenti

Neļaujiet to mikroskopiskajam izmēram jūs apmānīt, neitroni ir jaudīgi instrumenti, kas ļauj izprast pasauli mums visapkārt. Šīm daļiņām, kas atrodas atomu kodolā, salīdzinājumā ar citām tehnoloģijām ir ievērojamas priekšrocības visa veida vielu un materiālu izpētē. "Neitroni ir ātri, gudri un labvēlīgi, jo tie neiznīcina paraugus kā, piemēram, rentgena stari," skaidro P. Kinhulta. "Tie ļauj pētīt trauslus paraugus, piemēram, proteīnus un dzīvas šūnas, kā arī identificēt ūdeņradi, kuram ir būtiska loma gandrīz visos bioloģiskajos procesos."

Eiropas atbalsts inovācijai Zviedrijā

Atomskaldīšana ir process, kas ietver neitronu kūļu radīšanu, trāpot volframa objektam ar protoniem, kuru darbība paātrināta gandrīz līdz gaismas ātrumam. Vērojot, kā atbrīvotie neitroni pārvietojas pa materiāliem, pētnieki var saprast, kā atomi un molekulas mijiedarbojas un uzvedas paraugos, kas savukārt palīdz uzlabot un radīt jaunus materiālus.

Džeimss Čedviks 1932. gadā pierādīja neitronu pastāvēšanu, darbojoties relatīvi mazā Anglijas laboratorijā. Tomēr mūsdienās eksperimenti ar neitroniem pieprasa lielākas telpas un sarežģītākus instrumentus. *ESS* ir milzīgs pasākums, kura realizēšana prasīja daudz gadu, un tā civilajai celtniecībai jābūt pabeigtai 2021. gada decembrī. "Vēsturiski šādu objektu celtniecība nav bijusi viegla," stāsta P. Kinhulta. "Mēs jau agrīnā stadijā sapratām, ka būs jānodrošina likviditāte gan būvniecībai, gan arī operatīvo spēju atbalstam, kas turpināsies vēl vairākus gadus."

> **Neļaujiet to mikroskopiskajam izmēram jūs apmānīt, neitroni ir jaudīgi instrumenti, kas ļauj izprast pasauli mums visapkārt.**

Eiropas Investīciju bankas 50 miljonu eiro finansējums *ESS* tiek atbalstīts ar iniciatīvu *InnovFin* — ES finansējums novatoriem, kuru ieviesa EIB grupa sadarbībā ar Eiropas Komisiju ES pētniecības un inovācijas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ietvaros. Šīs kredītiespējas nodrošina trešo iemaksu kopš 2016. gada, kopā veidojot 200 miljonus eiro. **"*InnovFin* nodrošina finansējumu pētniecības un inovācijas projektu atbalstam, piemēram, pētniecības infrastruktūrai," stāsta Aristomenis Pofantis, Eiropas Investīciju bankas ilgtspējīgu un digitālu nozaru galvenais inženieris. "Ar šo kredītlīniju EIB vēlējās pārliecināties, ka šis ārkārtīgi vērienīgais projekts, neskatoties uz arvien pastāvošajiem Covid-19 pandēmijas izraisītajiem sarežģījumiem, var tikt pabeigts bez kavēšanās, kas radītu lielas papildizmaksas."**

Zaļā pētniecība un inovācija Eiropā

Eiropa vienmēr ir atradusies neitronu izpētes līderpozīcijās, bet *ESS* ir daudz vairāk nekā neitronu avots. Kad tas būs pabeigts, pētniecības infrastruktūra mainīs veidu, kā mēs uztveram pētniecību Eiropā un visā pārējā pasaulē. Katru gadu objektā strādās līdz pat 3000 viespētnieku no universitātēm, institūtiem un uzņēmumiem visā pasaulē, un viņi darbosies ar aptuveni 800 eksperimentiem. "Sadarbība ir *ESS* pastāvēšanas būtība," stāsta P. Kinhulta. "Mums būs plaša instrumentu bāze, kuru pētnieki var izmantot savu eksperimentu veikšanai un iegūt augstākas kvalitātes pētniecības datus, kas nepieciešami mūsdienu problēmu risināšanai."

Pētniecības objektam ir zaļā dimensija, kas rada unikālas pētniecības iespējas, ņemot vērā ilgtspēju un klimatu, un tas ar savu enerģijas pārpalikumu apsildīs tūkstošiem tuvējās apkaimes mājokļu un citu īpašumu. "Mūsdienās viss ir balstīts uz pētniecības datiem, tostarp arī cīņa pret klimata pārmaiņām," secina P. Kinhulta. "Ar mūsu objektā veiktajiem eksperimentiem mēs palīdzēsim izstrādāt novatoriskus un ilgtspējīgākus materiālus un videi draudzīgāku enerģiju un transporta risinājumus."

ATKAL MODĒ

Tekstila pārstrādes uzņēmums *Renewcell* izārdīs veco apģērbu, pārvēršot to jaunos tekstila pavedienos. Zviedrijas uzņēmuma mērķis ir izmantot tā patentēto tehnoloģiju, lai padarītu modes industriju ilgtspējīgāku.

Viss sākās ar vienkāršu dzeltenu kleitu, kas tika radīta no veciem, izmestiem ziliem džinsiem. Tas bija pirmais apģērbs, kas pirms septiņiem gadiem tika pilnībā radīts no pārstrādāta auduma, un to veica tolaik vēl jaunais uzņēmums *Renewcell*. "Kleitas efekts bija neaprakstāms," atceras *Renewcell* pētniecības un izstrādes vadītāja Tahani Kaldeusa. "Tas mainīja modes industrijas patēriņa formulu."

Kad Stokholmas tekstila pārstrādes uzņēmums 2014. gada jūnijā modes skatē iepazīstināja modes industriju ar savu dzelteno kleitu, tā saņēma viennozīmīgi pozitīvu vērtējumu, jo neatšķīrās no kleitām, kuras var iegādāties pie vadošajiem mazumtirgotājiem. Tomēr atšķirība slēpjas tehnoloģijā. *Renewcell* ir viens no pirmajiem ražošanas uzņēmumiem, kas pārvērš vecu apģērbu jaunos tekstilizstrādājumos, izmantojot videi draudzīgu ķīmiskās pārstrādes procesu. **Uzņēmums vēlas parādīt pasaulei, ka pārstrādāts apģērbs ir pilnīgi iespējams. Tas izmanto patentētu tehnoloģiju, lai izārdītu un sasmalcinātu apģērbu mīkstā masā, kuru pēc tam pārstrādā šķiedrās un pārvērš pavedienos.** "Apģērbs, kas izgatavots no pārstrādātiem materiāliem, ir pieejams jau kādu laiku," stāsta Haralds Kavalli-Bjerkmans, *Renewcell* galvenais mārketinga speciālists. "Var atrast daudz pārstrādāta apģērba, kas izgatavots no poliestera, kuru iegūst, pārstrādājot pudeles. Mēs esam pirmie, kuri iegūst tekstilu no tekstila. Mēs izmantojam vecu apģērbu, lai ražotu jaunu tādā pašā kvalitātē."

Neļaut apģērbam nonākt atkritumu poligonos

Eiropas Investīciju banka jūnijā parakstīja aizdevuma līgumu ar *Renewcell* par līdz pat 311 miljoniem Zviedrijas kronu jeb aptuveni 30 miljoniem eiro. Aizdevums, kas saņēma Eiropas Komisijas garantiju, palīdzēs veidot pirmo pilna mēroga komerciālo apģērba pārstrādes rūpnīcu. Ražotne atradīsies Zviedrijas pilsētā Sundsvallā, un tās jauda būs 60 000 tonnu tekstila masas gadā.

Renewcell jau ir sadarbojies ar pazīstamiem modes industrijas uzņēmumiem, lai radītu tūkstošiem dažādu apģērbu, kas ražoti no pārstrādātiem audumiem. "Šis apģērbs tika pārdots ļoti ātri, un tā izskats un struktūra bija tieši tāda pati kā ierastajam apģērbam," saka T. Kaldeusa. "Mēs atvieglojam pircēju izvēli iegādāties atkārtoti izmantojamas preces un piedāvājam pievilcīgu apģērbu par saprātīgu cenu."

Renewcell pārstrādes procesam ir arī labvēlīga ietekme uz klimatu un vidi. Gluži tāpat kā citi audumu ražotāji, tas izmanto celulozi, lai radītu tekstilšķiedras. Iegūstot celulozi no tekstila atkritumiem, nevis no koksnes, uzņēmums palīdz samazināt atmežošanas apjomus, saglabāt biotopus un novērst bioloģiskās daudzveidības zudumu. "Aprites ekonomika ir Eiropas zaļā kursa galvenais elements," stāsta Darra Maknīls, Eiropas Investīciju bankas vecākais ražošanas speciālists. "Novērojamas arvien lielākas bažas tieši par tekstila atkritumiem. Vairāk nekā puse izmestā apģērba Eiropā nonāk atkritumu poligonos vai tiek sadedzināta, kamēr pārstrādāts tiek tikai 1 %. Tāpēc mēs saskaramies ar nenovēršamu nepieciešamību mainīt veidu, kā rīkojamies ar vērtīgiem dabas resursiem."

> **"Mēs atvieglojam pircēju izvēli iegādāties atkārtoti izmantojamas preces un piedāvājam pievilcīgu apģērbu par saprātīgu cenu."**

Dabīgo audumu, piemēram, lina un kokvilnas, ražošana patērē arī daudz ūdens. "Pasaules iedzīvotāju skaits aug, un apģērbs ir nepieciešams ikvienam," stāsta Selīna Rotjē, Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciāliste, kura strādāja ar *Renewcell* darījumu. "Tomēr modes industrijai nākotnē jākļūst ilgtspējīgākai un noturīgākai. Atkārtota izmantošana un pārstrāde ir vienīgais veids, kā panākt pāreju uz aprites ražošanas modeli."

Covid-19 maina gaitu

Covid-19 krīze dod iespēju paātrināt šo pāreju. Mājsēdes un citi ar veselību saistīti ierobežojumi radījuši milzīgus traucējumus apģērba piegādes ķēdē un paātrinājuši pāreju uz tiešsaistes tirdzniecību. Klienti arvien vairāk apzinās savu iepirkšanās paradumu ietekmi uz vidi un vēlas, lai uzņēmumi ievēro augstākus ētikas un vides standartus. Krīzes rezultātā liels skaits modes zīmolu arvien vairāk ņem vērā ilgtspēju.

Arī inovācija paātrina pāreju uz ilgtspēju. "Un tas ir brīdis, kad mēs varam palīdzēt," saka Elza Lopesa Formoso, kura arī ir Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciāliste. "Mēs novēršam inovācijas tā sauktā *nāves ielejas* posma trūkumus.

"Nāves ieleja" ir termins, ar kuru uzņēmēji apzīmē sarežģīto posmu starp inovācijas pētniecības un izstrādes fāzi un tās sekmīgu īstenošanu. Uzņēmumi produkta izstrādes agrīnajos posmos bieži saņem dotācijas un dažāda veida ierobežotu finansējumu. Tomēr, kad tie ir gatavi pievērsties pilna apjoma ražošanai, bieži vien ir grūti piesaistīt lielus līdzekļus no privātiem ieguldītājiem ar jaunām tehnoloģijām saistīto risku dēļ. "Šādā situācijā Eiropas Investīciju bankas finansējums un atbalsta apliecinājums ļauj privātajam sektoram justies pietiekami pārliecinātam, lai ieguldītu aprites inovācijas paplašināšanā," stāsta H. Kavalli-Bjorkmans no *Renewcell*. "Šādi mēs varam ikvienu iesaistīt ilgtspējīgā nākotnē."

Skatiet, kā *Renewcell* padara zaļāku modes industriju.

MAZĀK EMISIJU, MAZĀKAS LIKMES

Lai iedrošinātu samazināt piesārņojumu, klimata finansēšanas līgums piedāvā uzņēmumam *Enel* zemākas procentu likmes, ja tas samazinās CO_2 emisijas.

Kā banka var veicināt, lai uzņēmumi samazina emisijas? Mēs sekojam šādai idejai — sasaistīt aizdevuma procentu likmes ar mazākām emisijām. Šo metodi mēs pirmo reizi izmantojām jūlijā, kad parakstījām 300 miljonu eiro aizdevumu milzīgajam Itālijas elektroapgādes uzņēmumam *Enel*, kas ir 600 miljonu eiro darījuma pirmā puse. Nosacījumi paredz atvieglojumus uzņēmumam, ja tas samazina CO_2 emisijas līdz noteiktam līmenim, savukārt pieprasa lielāku samaksu, ja tas netiek izdarīts. "Šāda veida struktūras dod stimulu veikt dekarbonizāciju," skaidro Džulio Horvats, EIB aizdevumu speciālists, kurš strādāja ar šo darījumu. "Mēs tiecāmies uz šādu modeli un ceram, ka citi klienti darīs to pašu arī citos tirgos."

> **"Ilgtspējīgi uzņēmumi ilgtermiņā ir mazāk riskanti un vērtīgāki."**

Enel, kas ir lielākais privātā sektora atjaunojamās enerģijas uzņēmums pasaulē, ir pirmais, kas saņem šādu uz konkrētu mērķi vērstu finansējumu. 2019. gadā tas izlaida 1,5 miljardu dolāru vērtu obligāciju, kuras maksājumu noteikumi ir piesaistīti atjaunojamās enerģijas mērķiem, kas ir pirmā šāda veida obligācija tirgū. Kopš tā laika uzņēmums ir izstrādājis stratēģiju, kā sasaistīt savas finansēšanas darbības ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem.

Viens no ieguvumiem, piesaistot finansējumu konkrētiem mērķiem, nevis atsevišķiem projektiem, ir tāds, ka tas palīdz nodrošināt lielāku visa uzņēmuma iesaisti mērķa sasniegšanā. "Ja finansējums tiek izsniegts, balstoties uz projektu, nav 100 % garantiju, ka visas atsevišķās uzņēmuma daļas darbojas, lai sasniegtu vienu un to pašu mērķi," stāsta *Enel* finansēšanas un apdrošināšanas vadītājs Alesandro Kanta. "Bet, ja tiek mainīta loģika un finansēta stratēģija, ir daudz lielāka pārliecība, ka uzņēmums apņēmīgi virzīsies uz šo mērķi."

Procentu likme, ko *Enel* maksās par EIB aizdevumu, ir atkarīga no uzņēmuma spējas līdz 2023. gadam samazināt vidējo CO_2 apjomu, ko rada visas tā elektrostacijas, līdz ne vairāk kā 148 g uz kilovatstundu. Samazinājumu novērtēs neatkarīgās pārbaudēs. EIB aizdevums finansēs projektus, lai stiprinātu Itālijas elektrotīklu noturību un tehnoloģiju kvalitāti, palīdzot piegādāt vairāk atjaunojamās elektroenerģijas un izturēt augstākas vidējās gaisa temperatūras, kā arī biežākus karstuma viļņus, kas gaidāmi klimata pārmaiņu rezultātā. Vairums projektu tiks īstenoti trūcīgākos Itālijas reģionos, it īpaši dienvidos, kur infrastruktūra ir vecāka.

Lai sasniegtu savu CO_2 mērķi, uzņēmums *Enel* plāno arī paātrināt dažu ar oglēm kurināmu elektrostaciju slēgšanu un ir izstrādājis trīs gadu plānu, lai uzstādītu 20 GW atjaunojamās enerģijas projektu vairāk nekā 30 tā darbības valstīs. Ilgtspējas mērķiem piesaistītie finanšu instrumenti, pagājušā gadā aptvēra teju vienu trešdaļu grupas parādu, un uzņēmums cer līdz 2023. gadam sasniegt gandrīz 50 % pieaugumu, bet līdz 2030. gadam — pat 70 %. "Dažreiz, kad cilvēki dzird vārdu *ilgtspēja*, viņi domā, ka tā pauž solidaritāti, bet ilgtspēja ir paša uzņēmuma vērtība," stāsta *Enel* pārstāvis A. Kanta. "Ilgtspējīgi uzņēmumi ilgtermiņā ir mazāk riskanti un vērtīgāki."

ZAĻAIS SILTUMS

Grupa, kuras mājvieta ir Dublinā, uzskata, ka lietu internets var palīdzēt samazināt mājokļu apkures radītās emisijas.

Labākais veids, kā samazināt siltumnīcefektu izraisošo gāzu emisijas, pirmkārt, ir censties izvairīties no enerģijas izmantošanas. Uzņēmums *Glen Dimplex* cenšas radīt inteliģentas un energoefektīvas sistēmas, kas izmanto tikai tīru elektroenerģiju, nevis eļļu vai gāzi. "Mēs uztveram dekarbonizācijas radītos izaicinājumus kā iespēju un pienākumu radīt paliekošas pārmaiņas," stāsta galvenais izpilddirektors Fergals Līmijs. *Glen Dimplex*, kura visā Eiropā izplatītie apkures un ventilācijas zīmoli ietver *Nobo*, *Noirot* un *Xpelair*, pētī veidus, kā uzņēmumus padarīt efektīvākus, ar viedierīču palīdzību pievienojot lietu internetam.

Digitalizācija energoefektivitātes veicināšanai

Eiropas Savienībā lielākā daļa dzīvojamo māju apkures ir balstīta uz fosilo kurināmo. Pāreja uz elektrību automātiski samazina oglekļa dioksīda emisijas, bet uzlabota savienojamība kopā ar viedām elektroniskām vadīklām, teiksim, vienā atsevišķā mājā, attiecīgi samazina izmantotās elektroenerģijas apjomu. Eiropas Investīciju bankas ilgtspējīgo un digitālo nozaru galvenais inženieris Aris Pofantis uzskata, ka šī pieeja var uzlabot energoefektivitāti par vairāk nekā 15 %. ES banka 2021. gadā izsniedza aizdevumu uzņēmumam *Glen Dimplex*, lai palīdzētu finansēt tā veikto pētniecību un izstrādi. "Dažkārt termins *digitalizācija* tiek lietots pārāk plaši," uzskata A. Pofantis. "Tomēr *Glen Dimplex* tiešām savos produktos un sistēmās iekļauj savienotus un viedus risinājumus. Ieguvumi ir nozīmīgi."

Glen Dimplex lietu interneta inovācija ir nodrošinājusi jaunus ieguvumus klientiem, kuri tagad var attālināti ar lietotnes palīdzību kontrolēt savas apkures ierīces, kas nozīmē, ka viņi var ieslēgt sildītājus, pirms ierodas mājās no darba, un nav nekādas vajadzības lieki sildīt tukšu māju. Ierīces ir viedākas un var darboties efektīvāk, pateicoties tādām darbības iespējām kā istabas temperatūras sensori, laika apstākļu prognozes un atvērtu logu sensori.

Glen Dimplex ir arī iesaistījies izmēģinājumos un agrīnās komerciālās partnerībās ar elektroapgādes uzņēmumiem un enerģijas pārvaldības platformu nodrošinātājiem, kur lietu internets tiek izmantots, lai kontrolētu atsevišķas apkures ierīces vairākās mājās un tādējādi panāktu papildu pielāgošanās iespējas un energoefektivitāti, neietekmējot patērētāju ērtības. Kad tas tiek darīts lielos apmēros, pastāv milzīgs potenciāls ietekmēt emisiju apjomu. **"Tehnoloģijas jau ir pieejamas, un tās ir spēcīgas," apgalvo grupas ārējo darbību direktore Rovena Makkapina. "Problēma ir radīt piedāvājumu, kas ir izmērāms un ļauj mums nodrošināt jūtamu ieguvumu patērētājiem."**

Bankas finansējums atbalsta uzņēmuma pētniecību Francijā, Īrijā, Vācijā un Nīderlandē. Visu pandēmijas laiku *Glen Dimplex* uzturēja savu laboratoriju un pētniecības komandu darbu. Tas, kā apgalvo izpilddirektors F. Līmijs, nodrošina uzņēmumam spēcīgu pozīciju, lai dotu ieguldījumu risinājumos, kas nepieciešami cīņai pret klimata pārmaiņām. "Visā Eiropas Savienībā Covid-19 atveseļošanās plāni ir nesaraujami saistīti ar zaļo izaugsmi," viņš skaidro, "kā arī taisnīgu pārkārtošanos uz ilgtspējīgāku pasauli."

MŪSDIENĪGS METRO STARP ANTĪKIEM PIEMINEKĻIEM

Ēģiptes zaļā transporta projekti pārveido pārvietošanos divās no lielākajām Āfrikas pilsētām. Uzziniet, kā Ēģipte plāno padarīt valsts lielās pilsētas ilgtspējīgas.

Nūra Saāda ir bibliotekāre Gīzā, kas atrodas netālu no slavenās Lielās Sfinksas un Lielās piramīdas. Jau gadiem viņa, lai tiktu uz darbu, ir izmantojusi mašīnu vai autobusu, vienmēr cīnoties ar sastrēgumiem un kavēšanos. Tagad viņas ceļš ir citāds. Pagājušajā gadā viņa sāka izmantot jaunu metro līnijas pagarinājumu, kas ir daļa no liela Ēģiptes transporta projekta, lai modernizētu un paplašinātu metro līnijas, kuras vietām ir ļoti sliktā stāvoklī. "Braucot uz darbu ar metro, es ietaupu vairāk nekā stundu," priecājas N. Saāda. "Tas palīdz izmukt no Kairas transporta sastrēgumiem un izvairīties no autobusu vai taksometru izmantošanas."

Metro projekts un ar to saistītā programma dzelzceļa pārveidei par metro vai tramvaja līnijām ļauj iedzīvotājiem atrast labāku darbu jaunās atrašanās vietās un palīdz vieglāk veikt ceļu uz labākām augstskolām. Pārmaiņas transporta jomā labvēlīgi ietekmē arī klimatu, jo tā ir alternatīva mašīnām un autobusiem. Kaira ir viena no pārpildītākajām pilsētām pasaulē, kur gaisa piesārņojums bieži vien pārsniedz Pasaules Veselības organizācijas rekomendācijas.

Ātrākais ceļš uz pilsētu un ārā no tās

Ēģiptei ir lieli plāni uzlabot transporta sistēmu un padarīt to ilgtspējīgāku. **Maijā Eiropas Investīciju banka un Ēģipte parakstīja otru līdzekļu piešķīrumu 1,1 miljarda eiro apmērā, lai finansētu metro un tramvaju projektus Aleksandrijā un Kairā, kas ir divas lielākās Ēģiptes pilsētas.** Šīs lielpilsētu teritorijas dažu pēdējo gadu desmitu laikā ir strauji augušas, bet transporta tīkls nav spējis augt līdzi pieprasījumam. Vēl viens liels transporta projekts, kuru drīzumā paredzēts uzsākt, ir Tantas-Mānsūras-Dumjātas dzelzceļa līnijas uzlabošana. Tiks uzlaboti 119 km dzelzceļa svarīgajā posmā, kas savieno 100 km uz ziemeļiem no Kairas esošo Tantu ar Dumjātu — svarīgu Vidusjūras ostu.

> "Ēģiptei ir lieli plāni uzlabot transporta sistēmu un padarīt to ilgtspējīgāku."

Eiropas Investīciju banka jau kopš deviņdesmito gadu sākuma ir aizdevusi līdzekļus Ēģiptei visām trīs esošajām Kairas metro līnijām. ES banka pēdējo astoņu gadu laikā ir ieguldījusi vairāk nekā 2 miljardus eiro, lai palīdzētu Ēģiptei uzlabot transporta sistēmu un padarītu pārvietošanos nekaitīgāku videi.

Vairāk laika darbā un ar ģimeni

Trīs Kairas metro līnijas ik dienu pārvadā dažus miljonus cilvēku pilsētā ar vairāk nekā 20 miljoniem iedzīvotāju. Astoņdesmitajos gados būvētās līnijas ir nožēlojamā stāvoklī, un tām nepieciešama atjaunošana. Apsteidzot laiku, tā sākotnēji bija viena no pirmajām visu pilsētu aptverošajām metro sistēmām Āfrikas kontinentā. Un tā joprojām ir lielākā Āfrikā un Tuvajos Austrumos. Tomēr uzturēšanas

un atjaunošanas darbi kavējas. “Bankas finansējums palielinās produktivitāti un uzlabos pilsētas iedzīvotāju dzīvi, jo cilvēki pavadīs mazāk laika ceļā, bet vairāk — darbā un ar ģimeni,” stāsta Boriss Šteins fon Kamenskis, Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists. Aizdevums arī palielina valsts dzelzceļa kvalitāti un sekmē zaļu un ilgtspējīgu transportu.

Iegūstot globālus partnerus

Nepieciešamajiem atjaunošanas darbiem ir vajadzīgs jauns finansējums. “Sadarbība starp Ēģipti un Eiropas Savienību ir ļoti būtiska, lai palīdzētu mums izstrādāt un pilnveidot būvniecības darbus, kā arī uzlabot metro līniju signalizēšanas sistēmas,” stāsta Esams Vālī, Ēģiptes Tuneļu uzturēšanas valsts iestādes vadītājs. “Finansēšanas partnerības palīdz mums saīsināt pārvietošanās laiku, samazināt satiksmes sastrēgumus un oglekļa dioksīda emisijas daudzu miljonu tonnu apmērā.”

KĀ RĪKOTIES KLIMATA JOMĀ

Ikviens zina, ka klimata pārmaiņas ir liels ilgtermiņa izaicinājums. EIB Konsultāciju pakalpojumu klimatrīcības tehniskais atbalsts palīdz iestādēm visā pasaulē saprast, kas gaidāms nākotnē un kā būtu jāreaģē. Uzziniet par dažām programmām, kas darbojas ārpus Eiropas Savienības.

Pa zaļo ceļu

Klimatrīcības atbalsta mehānisms izstrādā atbalstu klimata finansējumam bankām un finanšu iestādēm ārpus Eiropas Savienības. “Klimatrīcība ir joma, kas ļoti strauji attīstās,” skaidro EIB vecākais padomdevējs Mihaels Šteidls. “Bankām tādās valstīs kā Gruzija dienvidu kaimiņreģionā, Rietumbalkānos un Subsahāras Āfrikā nepieciešama palīdzība zināšanu nodošanas un labākās prakses jomā, lai tās gūtu labāku izpratni par klimatrīcības finanšu riskiem un iespējām.” Šo iniciatīvu mērķis ir izstrādāt zaļas iespējas, kas stimulētu zaļo izaugsmi un stiprinātu ES klātbūtni šajās valstīs.

Ir nepieciešamas arī stratēģijas, kas saistītas ar klimata risku un iespēju ietekmi uz banku un finanšu iestāžu darbu un finanšu plānošanu. Mēs uzsākām šo darbu ar *Bank of Georgia*, pateicoties tehniskās palīdzības programmai, kas tika finansēta Austrumu partnervalstu tehniskās palīdzības trasta fonda ietvaros. Pateicoties nesenajam Vācijas Vides ministrijas, Dabas aizsardzības un kodoldrošuma nodaļas 20 miljonu eiro ieguldījumam mūsu Starptautiskajā klimata iniciatīvas fondā, mēs varēsim paplašināt šo atbalstu, aptverot bankas vēl citās valstīs.

Finansiālā integrācija Āfrikas, Karību jūras reģiona un dienvidu kaimiņreģiona valstīs

Pandēmijas ierobežojumu rezultātā daudzas mikrofinansēšanas iestādes apturēja aizdevumu izsniegšanu, un tām nācās piešķirt moratorijus klientiem, kuri nespēja atdot aizdevumus. Eiropas Investīciju banka un Luksemburgas valdība saprata, ka mikrofinansēšanas iestādēm un mikrofinanšu sektoram kopumā šajos grūtajos laikos ir nepieciešams atbalsts. Tāpēc mēs padarījām Covid-19 krīzes atbalstu par centrālo mūsu Finansiālās integrācijas fonda jautājumu. Fonds ir tehniskās palīdzības dotāciju programma, kas piedāvā mikrofinansēšanas pakalpojumu sniedzējiem un citiem iekļaujoša finansējuma sektora dalībniekiem Āfrikā, Karību jūras un Klusā okeāna reģionā, kā arī dienvidu kaimiņreģionā iespēju pieteikties dotācijām, kas uzlabotu to kapacitāti virknē svarīgu jomu. Mēs esam palīdzējuši pieteikumu iesniedzējiem risināt Covid-19 radītās sekas un paātrināt digitalizācijas procesu, lai viņi spētu labāk pārvarēt krīzi.

IEKĻAUJOŠA PASAULE

"Ilgu laiku tika uzskatīts, ka revolucionāra inovācija ir iespējama tikai ekonomiski attīstītos reģionos. Pašlaik mēs vērojam, kā šis uzskats mainās pašos pamatos. Jo vairāk mēs atbalstām cilvēku kreativitāti un spējas radīt un atklāt arvien jaunas lietas, jo vairāk mūsu Savienība īsteno savas iespējas radīt pievienoto vērtību. Kohēzijas reģionos mēs esam atbalstījuši jaunu, talantīgu, daudzveidīgu komandu revolucionāras inovācijas, kas paplašina zinātnes un uzņēmējdarbības robežas."

Hristo Stoikovs, EIB Izaugsmes finansējuma un riska parāda nodaļas vadītājs

"Iekļaušana nozīmē to, ka jebkuras mūsu darbības galvenais mērķis ir cilvēks. Mūsu sākuma punkts ir uzdot sev jautājumu, kā mēs ar saviem projektiem vislabāk varam atbalstīt cilvēktiesības, iekļaut un sasniegt tos, kuriem nav tik vieglas piekļuves iespējām, kā arī veidot stipras un noturīgas kopienas, kuras ir labāk sagatavotas tādiem globāliem izaicinājumiem kā klimata pārmaiņas."

Jasmīne Paņi, EIB Sociālās politikas nodaļas vadītāja

IEKĻAUJOŠA PASAULE

Mūsu ieguldījumi kohēzijā palīdz kompensēt nelīdzsvarotību starp Eiropas Savienības valstīm un reģioniem. Tā kā mēs ieguldām ilgtspējīgos projektos, tie arī sekmē taisnīgu pārkārtošanos, lai sasniegtu mūsu klimata mērķus.

Ārpus Eiropas Savienības mēs atbalstām visu veidu ilgtspējīgās nozares visā pasaulē.

IZVĒLAMIES POLIJU

E-komercija pandēmijas laikā attīstījās, nodrošinot Polijas robotikas uzņēmuma panākumus, kas varētu sekmēt Varšavas inovācijas centra izveidi.

Kacpers Novickis *dot-com* uzplaukuma laikā strādāja Kalifornijā un bija *Google* darbinieks, kad šis uzņēmums pirmo reizi iesaistījās mašīnmācīšanās revolūcijā. Tad 2016. gadā viņš izlasīja pētniecisku rakstu par dziļā neironu tīkla izmantošanu robotu kontrolēšanai un nolēma, ka šī mākslīgā intelekta aspekta pielietošana reālajā dzīvē varētu būt tehnoloģiju jomas jaunais lielais panākums. Viņš kopā ar algoritmu un mašīnmācīšanās konkursu uzvarētāju Mareku Ciganu un pieredzējušu jaunuzņēmumu vadītāju Tristanu d'Orževalu izveidoja Varšavas robotikas uzņēmumu *Nomagic*.

Mākslīgā intelekta programmatūras izveide un integrēšana industriālajos robotos nav lēta. "Ir nepieciešami lieli pētniecības un izstrādes ieguldījumi, lai varētu radīt produktu, kas ir pietiekami efektīvs un uzticams un var izpildīt noliktavu operatīvās prasības," skaidro *Nomagic* galvenais izpilddirektors T. d'Orževals.

Tomēr jaunuzņēmumiem trūkst izaugsmes ieguldījumu finansējuma iespēju, un šī problēma pandēmijas laikā ir vēl vairāk saasinājusies. "Mēs ātri sapratām, ka ir nepieciešama palīdzība," piebilst K. Novickis. "EIB varēja atbalstīt nepieciešamo pētniecību un izstrādi novatoriska produkta izveidei Eiropā. Tas ir lielisks papildinājums *Nomagic* uzņēmumā ieguldītajam privātajam kapitālam." **Novembrī *Nomagic* kļuva par pirmo Eiropas Investīciju bankas riska parāda projektu Polijā Viseiropas garantiju fonda ietvaros.**

Fonda mērķis ir izmantot līdz 25 miljardiem eiro garantijās, kuras sniedz ieguldošās ES dalībvalstis, lai sekmētu finansējumu līdz pat 200 miljardu eiro apmērā. Tas "ļauj bankai palielināt riska uzņemšanās spējas un aizdot Covid-19 skartajiem uzņēmumiem," par *Nomagic* darījumu stāsta EIB ieguldījumu speciālists Filips Hūts.

Polijas robotika komplektēšanas aizvietošanai

Lielākais cilvēku roku darbs mūsdienu noliktavās ir saistīts ar komplektēšanu — produktu paņemšanu no vienas kastes un pārlikšanu citā. Tas jādara manuāli, jo vairumam moderno robotu nav spējas identificēt konteinerā esošās preces, ja runa ir par simtiem tūkstošu potenciāli atšķirīgu produktu. *Nomagic* risina šo problēmu, nodrošinot uz mākslīgo intelektu balstītu programmatūru standarta robotu rokām, kas ļauj robotiem rīkoties ar plašu produktu klāstu.

Uzņēmuma programmatūra no citām atšķiras ar tās padziļinātajiem neironu tīkliem. *Nomagic* roboti var komplektēt, pārbaudīt, analizēt un novietot produktus, atkārtojot monotonus uzdevumus, kurus parasti veic noliktavu darbinieki. "Mēs apvienojam mūsu patentētos neironu tīklus autonomu darbību veikšanai un mūsu mākoņu robotikas platformu attālinātu novērošanu un kontroli, kā arī aparatūru, kas ir pielāgota lielam produktu un darbību klāstam," skaidro M. Cigans, kurš ir *Nomagic* galvenais tehnoloģiju speciālists. "Šī kombinācija nodrošina projekta spēcīgo ietekmi."

> **"Pandēmija ir ievērojami palielinājusi patērētāju vēlmi pēc e-komercijas, un tirgus potenciāls ir milzīgs."**

E-komercija un pandēmija

Pandēmija ir spilgti parādījusi, ka Eiropā kopumā nepieciešams vairāk inovācijas un digitalizācijas, un ir sekmējusi tieši tā tirgus izaugsmi, kurā darbojas *Nomagic*. "Pandēmija ir ievērojami palielinājusi patērētāju vēlmi pēc e-komercijas, un tirgus potenciāls ir milzīgs," uzskata Fuāds Bitārs, EIB vecākais ražošanas padomdevējs. "Šī ir milzīga iespēja tādiem noliktavu automatizācijas uzņēmumiem kā *Nomagic*."

Arī *Nomagic* saredz šo iespēju. "Drīz pēc pandēmijas sākuma cilvēki pārslēdzās uz e-komerciju, bet kļuva arvien sarežģītāk garantēt darbiniekiem drošu darbu noliktavā," atceras *Nomagic* pārstāvis T. d'Orževals. "Tāpēc uzņēmumi sāka interesēties par mūsu produktu."

Tas ir pirmais šādā veida Eiropas tehnoloģiju projekts. "Mēs esam pieraduši saņemt tehnoloģijas no ASV un citām valstīm ārpus Eiropas Savienības," stāsta K. Novickis. "Mēs radām tādu produktu, kāda līdz šim nav bijis un kas vispirms dos labumu tieši Eiropā."

Pateicoties garantiju fonda aizdevumam, *Nomagic* var koncentrēties uz pētniecību un izstrādi, kā arī projekta paplašināšanu. "Ar EIB atbalstu mēs varam turpināt finansēt mūsu pētniecību un būvēt šīs novatoriskās tehnoloģijas Eiropā," stāsta K. Novickis.

Turklāt pastāv arī reģionāls potenciāls. *Nomagic* varētu sekmēt nodarbinātību, augsti specializētas pētniecības un izstrādes darbavietas, kā arī digitālo kohēziju Polijā. Uzņēmums jau tagad sponsorē robotu mācīšanās laboratoriju Varšavas Universitātē, un galvenais tehnoloģiju speciālists M. Cigans atbalsta robotikas studiju maģistrantūras programmu. "Uzņēmuma klātbūtne palīdzēs Varšavai un Polijai apliecināt sevi kā Eiropas tehnoloģiju uzņēmumu centru," stāsta Ivonna Bernata, EIB ieguldījumu speciāliste, "un piesaistīt jaunus ieguldītājus Centrāleiropā."

UZDRĪKSTĒŠANĀS PIESLĒGT

Divu Polijas optisko šķiedru projektu mērķis ir digitālā pārveide mazāk apdzīvotās vietās, lai sekmētu reģionālo ekonomiku un pozitīvu ietekmi uz vidi.

Kristāltīrās Polijas centrālas un ziemeļaustrumu daļas upes un ainaviskās mazpilsētas ir populāri tūristu galamērķi. Tomēr dziļie meži, nelīdzenās ielejas un ezeri kavē piekļuvi stabiliem interneta pakalpojumiem. Problēmu padziļina fakts, ka šis ir laiks, kad attālinātais darbs ieņem arvien nozīmīgāku lomu un arī citiem būtiskiem digitāliem pakalpojumiem ir nepieciešams ātrdarbīgs savienojums. Vairāki Polijas uzņēmumi strādā, lai labotu šo pieslēguma trūkumu, veidojot jaunus optisko šķiedru tīklus lauku teritorijās. "Mēs izgudrojam unikālu produktu, kāda Polijas tirgū vēl nav bijis," stāsta Jaceks Višņevskis, kura uzņēmums *Nexera* nodrošina ātru digitālo savienojumu vietās, kur iepriekš neviens to nav uzdrošinājies.

Vēl viens Polijas uzņēmums *Światłowód Inwestycje (S.I.)* arī gatavo mazāk apdzīvotos Polijas reģionus digitālai nākotnei. Līdz 2025. gadam abi uzņēmumi īstenos tā saukto optiskās šķiedras kabeļu nodrošināšanu līdz galalietotājam vairāk nekā 3,1 miljonam adrešu (2,4 miljoni *S.I.* un 0,7 miljoni *Nexera*), tostarp mājokļiem, uzņēmumiem un skolām. "Mūsu mērķis ir arī turpmāk atbalstīt Polijas ekonomiku un palīdzēt risināt pašreizējo digitālās plaisas problēmu," stāsta *S.I.* izpilddirektore Magdalēna Rusjana.

> **"Optiskajām šķiedrām ir droša nākotne."**

Tomēr optisko šķiedru tīkla izveide izmaksā dārgi. Tas nozīmē, ka ikviena māja jāpieslēdz reālam optisko šķiedru kabelim. **Eiropas Investīciju banka atbalsta abus uzņēmumus ar diviem atsevišķiem aizdevumiem, lai sekmētu Eiropas nākotnei svarīgu tehnoloģiju izplatīšanu reģionos, kuros ieguldīt ir riskanti.**

Ātrs un zaļš pieslēgums lauku reģionos

Optiskās šķiedras kabeļu nodrošināšanas līdz galalietotājam *(FTTH)* tehnoloģijas nodrošina optiskās šķiedras pieslēgumu atsevišķām ēkām, piemēram, gan dzīvojamām, gan biroju ēkām. Tas, salīdzinot ar tradicionālu kabeļu modemu vai digitālā abonenta savienojumu, ievērojami palielina pieslēguma ātrumu un lietotājiem pieejamo pieslēguma kvalitāti. Tā signālu nepalēnina fiziskas barjeras, kādu lauku reģionos netrūkst, piemēram, kalni vai biezi meži. Optiskās šķiedras nodrošina līdz pat 100 reizēm lielāku platjoslas ātrumu nekā vecākas tehnoloģijas.

Turklāt šķiedras ir zaļāks interneta risinājums. *FTTH* tehnoloģija palīdz klientiem samazināt enerģijas patēriņu un oglekļa pēdu. "Tā uz katru gigabaitu ir aptuveni piecas reizes energoefektīvāka nekā vecākas, uz vara materiāliem balstītās tehnoloģijas," skaidro Monika Teneroviča, kura strādā vienā no *S.I.* līdzīpašniekiem *Orange Polska*. Tīklus var uzlabot, nemainot šķiedras, un to uzturēšanas izmaksas ir minimālas, jo optiskās šķiedras kabeļi nenolietojas. "Optiskajām šķiedrām ir droša nākotne," apgalvo M. Teneroviča.

> **"Optisko šķiedru internets ieinteresēs cilvēkus pārcelties un strādāt attālināti lauku teritorijās."**

Eiropas atbalsts Polijas optisko šķiedru projektiem

Tomēr liela mēroga optisko šķiedru tīklu uzstādīšanai nepieciešami milzīgi ieguldījumi. Lauku reģionos, kur uz katru kvadrātkilometru ir mazāk klientu, uzņēmumiem nav iespēju sadalīt tīkla izmaksas uz miljoniem klientu. "Ir nepieciešami lieli ieguldījumi, lai paplašinātu ietekmi un pieslēgtu galalietotājus," stāsta J. Višņevskis no *Nexera*.

Eiropas Investīciju bankas 76 miljonu eiro finansējumu uzņēmumam *Nexera* atbalsta Eiropas Stratēģisko investīciju fonds, kas ir ES budžeta garantija, kura "ļauj EIB palielināt tās atbalstu riskantiem projektiem, kas pārsniedz EIB ierastās pašriska iespējas," skaidro Pāvels Levandovskis, Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists Polijai. ES bankas aizdevums palīdzēs *Nexera* līdz 2023. gadam pieslēgt aptuveni 530 000 mājokļu un 1400 skolu.

Augustā Eiropas Investīciju banka izsniedza arī 130 miljonu eiro aizdevumu uzņēmumam *S.I.* Ar EIB finansējumu uzņēmums varēs sasniegt savu vērienīgo mērķi pieslēgt 2,4 miljonus mājokļu un piedāvāt ātrāku internetu gan lielajās pilsētās, gan arī mazpilsētās.

Digitalizācija un kohēzija, īstenojot Polijas optisko šķiedru projektus

Polija ir viena no digitāli vismazāk attīstītajām valstīm Eiropā. To nopietni izjūt lauku reģionu iedzīvotāji. Viņi nevar izmantot, piemēram, telemedicīnas pakalpojumus un attālinātā darba iespējas. Tā ir arī problēma bērniem un studentiem, kuriem ir ierobežota piekļuve tiešsaistes mācībām. "Covid-19 pandēmija palielināja pieprasījumu pēc ātrdarbīga interneta gan pilsētās, gan ārpus tām," stāsta *S.I.* izpilddirektore M. Rusjana. "Mēs sapratām, ka tā būtu labākā iespēja palielināt optisko šķiedru izplatību."

Abiem projektiem ir milzīgs reģionālais potenciāls. Tie varētu apmierināt lauku reģionu augošās datu pārraides vajadzības izklaides, izglītības, komunikācijas un profesionālos nolūkos. "Optiskās šķiedras tīkliem būs pozitīva ietekme uz šo reģionu iedzīvotāju veselības aprūpes sistēmu un izglītību," uzskata Anderss Bolinss, Eiropas Investīciju bankas vecākais nozares speciālists. "Tas panāks reģionālas digitālas pārmaiņas."

Projektiem ir potenciāls sekmēt reģionu ekonomikas attīstību un atbalstīt Eiropas Investīciju bankas kohēzijas misiju, kura paredzēta ES reģionu ekonomisko atšķirību novēršanai. "Optisko šķiedru internets ieinteresēs cilvēkus pārcelties un strādāt attālināti lauku teritorijās," uzskata A. Bolinss. "Tas arī dod iespēju iedzīvotājiem iegūt jaunas darba iespējas, darba apmācību, kā arī veidot jaunus uzņēmumus, kuru darbība vērsta uz vietējo reģionu kopienām. Tas lauku reģionus padarīs pievilcīgākus un konkurētspējīgākus."

KĀ RIPO RUMĀNIJĀ

Rumānijas infrastruktūras finansējums saņem atbalstu no konsultāciju programmas, kas radīta, lai palīdzētu maksimāli izmantot ES fondus.

Rumānija ir astotā lielākā Eiropas Savienības valsts, bet tās 900 km autoceļu tīkls ir viens no īsākajiem, turklāt dzelzceļa vidējais ātrums ir tikai 15 km/h kravas vilcieniem un 40 km/h pasažieru vilcieniem. Rumānijai gada laikā izdodas uzbūvēt tikai nedaudz vairāk nekā 45 km jaunu autoceļu, un dažu vilcienu ātrums ir mazāks nekā pirms 100 gadiem.

Tas ir tāpēc, ka Rumānijas valsts iestādēm ar pieejamajiem ES līdzekļiem neizdodas organizēt lielu infrastruktūras projektu sarežģīto plānošanu un īstenošanu. Līdz 2027. gadam transporta infrastruktūras budžetā iekļauti 17 miljardi eiro Eiropas Savienības līdzekļu, un nav viegli atrast efektīvāko veidu to izmantošanai.

Šādā situācijā var palīdzēt Aleksī Gresjē un viņa Eiropas Investīciju bankas komanda. Kopš 2014. gada Aleksī un viņa septiņu cilvēku komanda uz vietas Bukarestē, Investīciju un Eiropas Projektu ministrijā strādā kopā ar Rumānijas iestādēm Eiropas Investīciju bankas projektu konsultatīvā atbalsta pakalpojumu līguma ietvaros, lai sagatavotu, novērtētu un īstenotu projektus atbilstoši Eiropas Savienības stingrajiem standartiem. "Mēs lepojamies, ka ar savu atbalstu sekmējam ES finansētos projektus," viņš saka.

Konsultatīvs atbalsts Rumānijas infrastruktūrai

Darbs ir daudzveidīgs, bet pārsvarā saistīts ar lieliem projektiem transporta, atkritumu, ūdensapgādes un enerģētikas nozarēs. "Mēs esam iesaistīti dažādos projektu cikla posmos, sākot ar sagatavošanu, kad jānoskaidro koncepcija, līdz plānošanai un konkursu organizēšanai, kā arī līgumu pārvaldībai un projektu īstenošanai," skaidro A. Gresjē.

Komandai arī ir nozīmīga loma, palīdzot iestādēm tikt galā ar izmaiņām līgumos un ar līgumslēdzēju pretenzijām par izmaksu pārsniegšanu, kas radusies būvniecības nozares darbinieku trūkuma dēļ . Daudzu gadu garumā analizējot prasības, kā arī lielo pavaddokumentu apjomu, kas ietver ar līgumu saistītu saraksti, tehniskas un finanšu atskaites, detalizētus laika grafikus, būvniecības reģistrācijas žurnālus un tūkstošiem rēķinu, EIB speciālisti ir palīdzējuši Rumānijas iestādēm samazināt līgumslēdzēju finanšu prasības vidēji par 39 %.

Pievienotā vērtība Rumānijai

Kā cilvēkiem no malas bankas speciālistiem bija nepieciešams diezgan ilgs laiks, lai iekarotu Rumānijas partneru uzticību un atzinību, tomēr komandas sekmes ir izpelnījušās augstu novērtējumu. **"Iespējams, lielākā pievienotā vērtība, ko EIB mums sniegusi, ir tā, ka viņi nodrošināja komandas ar atšķirīgu pieredzi, kuras ir strādājušas ar uzņēmumiem un transporta iestādēm," uzskata Stefans Rosjanu, Rumānijas Dzelzceļa reformu iestādes prezidents.** "Tas mums ir palīdzējis veikt ļoti labu tehnisko izpēti un sagatavot cita veida dokumentus. Tehniskā izpēte, kuru viņi mums palīdzēja sagatavot, tagad tiek izmantota kā informatīvs piemērs Transporta ministrijai un Eiropas Fondu ministrijai, lai plānotu jaunus, turpmākus ieguldījumus ritošajos sastāvos."

Dzelzceļa reformu iestāde ir arī pārsteigta par komandas speciālajām tehniskajām zināšanām. "Daži no ieguldījumiem, ar kuriem mēs strādājam, ietver reformas, kā arī jaunas tehnoloģijas un tirgus koncepcijas," stāsta S. Rosjanu. "Bez EIB palīdzības mūsu speciālistiem būtu bijis jāpavada daudz laika, mācoties un ieviešot šīs jaunās idejas savā darbā. Tas būtu ievērojami palēninājis šo procesu."

Laipni lūgti ceļā uz Drēzdeni!

Viens no lielākajiem projektiem, ar ko EIB strādāja 2021. gadā, bija tāda 144 km dzelzceļa posma modernizācija, kurš ir daļa no ES transporta koridora, kas ved no Atēnām caur Sofiju, Budapeštu, Vīni, Prāgu un Nirnbergu līdz pat Drēzdenei. Vairāk nekā 2 miljardu eiro vērtā dzelzceļa atjaunošana, kuru daļēji finansē Eiropa Komisija, kā arī EIB, ir lielākais Rumānijas transporta infrastruktūras projekts 30 gadu laikā.

Uzlabotās dzelzceļa līnijas pasažieru vilcieniem ļaus sasniegt 160 km/h maksimālo ātrumu, bet kravas vilcieniem — 120 km/h. Tas saīsinās ceļā pavadīto laiku, samazinās negadījumu risku, kā arī CO_2 emisijas par 1,5 miljoniem tonnu šīs dzelzceļa līnijas 30 gadu darbības laikā.

A. Gresjē un viņa komandas atbalsts ietver arī tādu jaunu vilcienu iegādi, kurus varēs izmantot vairākos dažādos valsts dzelzceļa tīklos. Rumānijas iestādes jau 20 gadus nav iegādājušās jaunus ritošos sastāvus, un tām nav pieredzes dažādās sistēmas izmantojamu vilcienu iegādē. "Mums trūka šāda veida pieredzes un analītisko speciālo zināšanu," stāsta Dzelzceļa reformu iestādes prezidents S. Rosjanu, "bet EIB spēja izveidot pirmā publiskā iepirkuma dokumenta funkcionālos noteikumus un varēja pielāgot veidnes un informāciju ritošā sastāva iepirkuma procesam."

PROJEKTU IZSTRĀDE COVID-19 KRĪZES PĀRVALDĪBAI

Covid-19 noslogoja veselības aprūpes sistēmas un uzņēmumu likviditāti. Eiropas Komisija reaģēja, izveidojot divas paketes, kas pandēmijas ietekmes mazināšanai paredz izmantot Eiropas strukturālos un investīciju fondus. Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu un Papildinātā investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu apmierina visvairāk skarto sektoru — veselības aprūpes, MVU un darba tirgus — vajadzības. Rumānijā veselības aprūpes sistēma un ekonomika saņēma aptuveni 900 miljonus eiro kohēzijas finansējuma Covid-19 pirmajā gadā.

Valsts aizsardzības ministrija lūdza, lai mūsu Kopējā palīdzība projektu sagatavošanai Eiropas Reģionos (*JASPERS*) palīdz sagatavot projektus ES finansējumam. Projekti sākumā tika koncentrēti uz medicīniskās aizsardzības materiāliem un medicīnas aprīkojumu. Pēc tam *JASPERS* konsultācijas bija vērstas uz informāciju, kas nepieciešama, lai pieteiktos ES fondiem, kā arī tēmām, kas ir svarīgas Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansēto projektu ietvaros. "Uzdevums bija ļoti sarežģīts," atceras Ana Marija Lupasku, *JASPERS* uzdevuma vadītāja. "Ar Covid-19 saistītā situācija strauji saasinājās, un nebija zināšanu par mehānismu, kā cīnīties pret šīs slimības izplatību. Tomēr galu galā *JASPERS* uzdevums palīdzēja uzlabot valsts sagatavotību un spēju reaģēt uz pandēmiju."

GLOBĀLAS DARBĪBAS, VIETĒJAS PĀRMAIŅAS

Globālie ilgtspējīgu ieguldījumu fondi atbalsta tīru enerģiju, ilgtspējīgu lauksaimniecību un dzimumu līdzsvaru darbavietās Āzijā un Latīņamerikā.

Sudžejs Malve atceras ikvakara satraukumu, kad viņš bija universitātes students Indijā, bet, pildot mājasdarbus vai gatavojoties eksāmenam, regulāri atslēdzās elektrība. "Tu vēlās vakara stundās gatavojies nākamās dienas pārbaudījumam, un elektrība vienkārši pazūd," stāsta pašlaik 40 gadus vecais S. Malve, kurš uzauga Punē, aptuveni 150 km uz dienvidaustrumiem no Mumbajas. "Būt bez gaismas nav nekas patīkams, it īpaši pirms svarīga eksāmena. Es vēroju, kas ap mani notiek ar elektrību, un jautāju sev kāpēc, bet es neko tur nevarēju padarīt. Domāju, ka tas man lika izšķirties par savu pašreizējo karjeru."

S. Malve vada Singapūras uzņēmumu *Canopy Power*, kas specializējas elektroenerģijas tīklam nepieslēgto uzņēmumu un kopienu elektrifikācijā. *Canopy* Dienvidaustrumāzijā izstrādā un būvē mikrotīklus, kuri apvieno saules paneļus, vēja enerģiju, bateriju uzglabāšanu un viedu vadības kontroli, lai nodrošinātu uzticamu elektroapgādi attālās salās, tādās kā Filipīnas un Indonēzija. Dažās salās pat cilvēki ar labiem ienākumiem un izpratni par klimata pārmaiņu ietekmi ir spiesti dienu un nakti izmantot dīzeļdegvielas ģeneratorus, jo viņu uzņēmumiem nav citu energoresursu.

"Dienvidaustrumāzijā ir tūkstošiem salu, kur uzņēmumi nav pieslēgti elektroenerģijas tīkliem," stāsta S. Malve. "Elektrības ieguvei viņiem nākas dedzināt dīzeļdegvielu, un tas ir gan dārgi, gan neuzticami, gan piesārņo vidi. Jūs pat nevarat iedomāties, ko nozīmē divreiz nedēļā mazajās laiviņās pārvadāt lielas dīzeļdegvielas cisternas, lai iegūtu vairāk degvielas. Tas ir smagi. Mana komanda tic, ka elektrība var mainīt dzīves un dot cilvēkiem iespējas. It īpaši šajā reģionā."

Lai paplašinātu savu uzņēmumu, Sudžejs apsver ieguldījumu no *Jasmine Private Market Fund* — 2021. gadā izveidota finansēšanas instrumenta, kura mērķis ir palīdzēt novatoriskiem uzņēmumiem cīnīties pret klimata pārmaiņām, vienlaikus atbalstot aprites ekonomiku un ilgtspējīgus lauksaimniecības uzņēmumus. Septembrī Eiropas Investīciju banka apstiprināja līdz 30 miljoniem dolāru lielu ieguldījumu šajā fondā, kurš piesaista kopā 200 miljonus dolāru. Šis ieguldījums ir viens no desmitiem fondu, kurus EIB ik gadu atlasa ieguldījumiem, kas veicina sociālo inovāciju un klimatrīcību visā pasaulē.

Izprotot klimata pārmaiņas

"Dienvidaustrumāzijai ir nepieciešams šis atbalsts," skaidro Melisa Kanga, Singapūras privātā kapitāla firmas *JI Capital Partners*, kas vada *Jasmine* fondu, dibinātāja. "Reģionā ir 650 miljoni iedzīvotāju un liels jaunu cilvēku īpatsvars, kas ir labi ilgtermiņa ekonomiskajai attīstībai." Tomēr straujā ekonomiskā izaugsme ir ievērojami palielinājusi oglekļa emisijas. Diemžēl lielos vēju un saules enerģijas parkus var izmantot tikai daļēji, jo elektroenerģijas tīkls ir vājš un sadrumstalots."

M. Kanga un viņas komanda sadarbojas ar daudziem uzņēmējiem, kuriem ir jaunas idejas, kā palīdzēt reģionā samazināt oglekļa emisijas un pielāgoties klimata pārmaiņām. "Dienvidaustrumāzijai ir liels potenciāls," viņa uzskata. "Tomēr nav pietiekami daudz ātras klimatrīcības, lai uzlabotu ilgtspēju un iekļaušanos."

IEKĻAUJOŠA PASAULE

> **"Dienvidaustrumāzijai ir liels potenciāls. Tomēr nav pietiekami daudz ātras klimatrīcības, lai uzlabotu ilgtspēju un iekļaušanos."**

Eiropas Investīciju bankas grupa meklē un atbalsta jaunus ieguldījumu fondus, kas savukārt palīdz simtiem mazo uzņēmumu visā pasaulē tādās nozarēs kā ilgtspējīga kafijas audzēšana Amazonē, cenas ziņā pieejami un efektīvi mājokļi Namībijā, kā arī ilgtspējīga zvejniecība Meksikā. "Mēs uzskatām, ka ieguldījumu fondi ir labs līdzekļu avots, lai piesaistītu lielāku kapitālu un mobilizētu vairāk iespēju tirgus nepilnību risināšanai finansiāli ilgtspējīgā veidā," stāsta Gērglijs Horvats, Eiropas Investīciju bankas ieguldījumu speciālists klimata fondu jomā.

Panākumi sieviešu vidū

Izvēloties pareizos ieguldījumu fondus, Eiropas Investīciju banka var paveikt lielāku darbu jomās, kurās ir grūti rast finansējumu, piemēram, klimata pārmaiņu, sociālās labklājības un dzimumu līdztiesības jomās. Labs piemērs ir kopā ar *JI Capital Partners* veiktais Dienvidaustrumāzijas ieguldījums. Šo fondu vada sieviete, kā arī tā vadošais personāls ietver ļoti daudz sieviešu, un tā darbība ir vērsta uz ieguldījumiem uzņēmumos, kuri padara sabiedrību ilgtspējīgu, sniedzot sievietēm vienlīdzīgas iespējas darba tirgū.

Banka Latīņamerikā atbalsta līdzīgu riska kapitāla instrumentu — *EcoEnterprises Fund*. Šis fonds, kuru vada sieviete un kurš saņēma 20 miljonus dolāru no Eiropas Investīciju bankas, atbalsta augošus dabā balstītus ilgtspējīgas lauksaimniecības uzņēmumus, agromežsaimniecības sistēmas, ekotūrismu un citas jomas, kas sekmē ilgtspējīgus iztikas avotus, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un dabas resursu izmantošanu atbilstīgi aprites ekonomikas principiem. Fonds arī meklē sieviešu vadītus uzņēmumus, kā arī iedrošina uzņēmumus pieņemt darbā sievietes visos vadības līmeņos. "Sievietes vienmēr pārstāvējušas sava veida kluso vairākumu, bet Latīņamerikas kopienās viņas ir sociāli vienojošais spēks," stāsta Jūlija Santandere, fonda vadītāja, kura savu darbu *EcoEnterprises* fondā veic no Kolumbijas.

REĀLS NOTURĪBAS TESTS

Ir ārkārtīgi sarežģīti nodrošināt bankas kontu atvēršanu trūcīgiem iedzīvotājiem un maziem uzņēmumiem Subsahāras Āfrikas lielākās valsts attālākajos reģionos. Tomēr *Trust Merchant* bankas aizdevumu speciālisti pārvar sliktās kvalitātes ceļus, sacelšanās un pandēmijas, lai iegūtu 3 miljonus jaunu klientu.

Nav viegli atvērt bankas kontu Kongo Demokrātiskajā Republikā. Vēl grūtāk ir saņemt aizdevumu ar labiem nosacījumiem. Miljoniem cilvēku Kongo pat nevar tikt līdz bankas filiālei. Šis banku pakalpojumu trūkums sarežģī rūpes par ģimeni, darba saglabāšanu, uzņēmējdarbības uzsākšanu, bērnu skološanu un pirmās nepieciešamības preču iegādi. Eiropas Investīciju banka 2021. gadā parakstīja 20 miljonu eiro darījumu ar banku, kas jau vairāk nekā piecpadsmit gadus cenšas paplašināt savu darbību, sasniedzot ikvienu Kongo nostūri. *Trust Merchant* banka atrodas Lubumbaši pilsētā Kongo dienvidaustrumos, un tā tika izveidota, lai piedāvātu bankas pamatpakalpojumus ikvienam, neskatoties uz ienākumu līmeni. Tā ir strauji augusi un darbojas visos finanšu sektoros, tostarp attiecībā uz mobilo banku pakalpojumiem un mikroaizdevumiem ļoti maziem uzņēmumiem.

"Kongo ir viena no pasaules nabadzīgākajām valstīm, tāpēc pastāv milzīga nepieciešamība atbalstīt ekonomikas attīstību," stāsta *Trust Merchant* vadības konsultants Deivids Makevojs. Viņa firmas filozofija ir būt bankai, kas paredzēta ikvienam, un tas "nodrošinās, ka Kongo pārvar nestabilitātes periodu, veidojot drošu ekonomiku un sniedzot labu iztikas līmeni tās iedzīvotājiem."

Kaut gan Kongo ir otra lielākā Āfrikas valsts, tajā ir tikai 1200 km laba, asfaltēta ceļa, kas ir aptuveni ceturtdaļa no augstas kvalitātes ceļu garuma mazajā Luksemburgā. Miljoniem cilvēku Kongo nav piekļuves transportam, elektrībai un telefoniem. Lai pievienotu jaunus klientus, *Trust Merchant* aizdevumu speciālisti šķērso valsti, piedāvājot finanšu konsultācijas par kontu atvēršanu. Viņi pārvietojas ar džipiem un dažkārt ņem līdzi bruņotus sargus, jo piegādā arī algas valsts iestāžu darbiniekiem. Šīs pūles ir tā vērtas. *Trust Merchant* šobrīd ir pārstāvēts ar desmitiem filiāļu visās provincēs, daudzās lauku teritorijās un pilsētās. Bankas sākotnējais kapitāls 2004. gadā bija 1,5 miljoni dolāru, bet tagad tās pašu kapitāls ir sasniedzis 100 miljonus dolāru. **Tai ir 2,7 miljoni bankas kontu, turklāt pandēmijas laikā tika pievienoti 400 000 kontu. Kad banka sāka darboties, valstī bija tikai aptuveni 40 000 bankas kontu.**

Eiropas Investīciju bankas aizdevums ļaus *Trust Merchant* bankai pandēmijas laikā izsniegt vairākus tūkstošus aizdevumu maziem uzņēmumiem, katram atsevišķam aizdevumam sasniedzot aptuveni 4000 līdz 5000 dolārus. Šie uzņēmumi saņems aizdevumus ar taisnīgu procentu likmi, nevis ar 30 % līdz 40 % mēneša likmi, ko viņi maksātu neoficiālam Kongo aizdevējam. D. Makevojs stāsta, ka šie uzņēmumi ir "milzīgs atbalsts savu kopienu iztikas līdzekļu nodrošināšanā."

PRIVĀTAIS KAPITĀLS 2.0

Pēc 2011. gada revolūcijas privātais kapitāls pazuda no Ēģiptes. Tagad jauna ieguldījumu sabiedrību paaudze palīdz daudzsološiem uzņēmumiem paplašināties un kļūt profesionālākiem.

Ahmeds El Gvindi pēc augstskolas beigšanas strādāja vienā no lielākajiem konglomerātiem Ēģiptē un Tuvajos Austrumos. Ar laiku A. El Gvindi paaugstināja par meitasuzņēmuma ģenerāldirektoru, bet viņam bija lielāki plāni. "Es vienmēr esmu sapņojis strādāt uzņēmumā, kur man piederētu daļas kā partnerim un akcionāram," viņš stāsta. 2015. gadā viņš ieraudzīja iespēju. Īpašnieki, kuri bija mantojuši ģimenes uzņēmumu *AluNile*, vēlējās doties citā virzienā. "Es ticēju, ka varu nodrošināt šī uzņēmuma izaugsmi, bet man bija nepieciešams spēcīgs finanšu partneris, vēlams tāds, kuram ir pieredze rūpniecības uzņēmuma vadībā un attīstībā."

> "Starp mums bija saskaņa no paša pirmā brīža, un es jutu, ka saprotam viens otru."

Tā viņš atrada *Ezdehar*, Ēģiptes privātā kapitāla firmu, kuru atbalsta Eiropas Investīciju banka. "Kad biju sagatavojis plānu, es tikos ar septiņiem vai astoņiem dažādiem ieguldītājiem, bet "ķīmija" starp mani un *Ezdehar* bija īpaša," atceras A. El Gvindi, kurš tagad ir *AluNile* izpilddirektors. "Starp mums bija saskaņa no paša pirmā brīža, un es jutu, ka saprotam viens otru."

Ezdehar bija pirmā no jaunās paaudzes neatkarīgajām privātā kapitāla firmām, kas Ēģiptē uzradās pēc 2011. gada revolūcijas, kura pilnībā iznīcināja vietējo privātā kapitāla nozari. 2014. gadā dibinātais uzņēmums vēlējās pozitīvi ietekmēt vietējo uzņēmējdarbības vidi un atbalstīt reģiona privātā kapitāla atjaunošanu. "Privātā kapitāla nozare Ēģiptē mainījās," stāsta *Ezdehar* partneris–dibinātājs Emads Barsums. Tomēr atrast ieguldītājus uzņēmuma pirmajam fondam nebija viegli. "Tikai daži ieguldītāji redzēja, ka Ēģiptē sākušās pārmaiņas, kā arī vairumam iepriekšējo tirgus dalībnieku nebija veicies īpaši labi," viņš skaidro. "Turklāt mēs esam jauna firma, kura vēl nav pierādījusi sevi darbībā."

Viens no pirmajiem ieguldītājiem, kurš strādāja ar *Ezdehar* (kas arābu valodā nozīmē "labklājība") fondu bija Eiropas Investīciju banka. "Tajā laikā ļoti maz starptautisko ieguldītāju apsvēra ieguldījumus Ēģiptē," stāsta Mariuss Kirila, Eiropas Investīciju bankas kapitāla ieguldījumu speciālists. "Pat daudzām attīstības finansēšanas iestādēm bija ierobežojumi attiecībā uz ieguldījumiem Ēģiptē valstī pastāvošā riska dēļ. **EIB bija pirmais institucionālais ieguldītājs, kas strādāja kopā ar *Ezdehar*, lai izveidotu tā piedāvājumu, tādējādi faktiski palīdzot atjaunot Ēģiptes privātā kapitāla nozari. Kopš tā laika *Ezdehar* sasniedzis ievērojamu progresu.**"

Eiropas Investīciju banka ieguldīja *Ezdehar* pirmajā fondā līdzekļus no dienvidu kaimiņreģionam paredzētā riska kapitāla mehānisma, kuru kopā ar EIB izveidoja Eiropas Komisija. Pateicoties šiem panākumiem, *Ezdehar* tagad veido otru ieguldījumu fondu. Firma cenšas panākt, lai fonds sasniedz 100 miljonu dolāru apjomu, pārsniedzot 84 miljonus dolāru, ko ietvēra tās pirmais fonds.

Tikmēr A. El Gvindi pārdošanas apjoms piecu gadu laikā ir trīskāršojies, un darbinieku skaits pieaudzis no 700 līdz vairāk nekā 1000. "Mēs joprojām paplašināmies," viņš stāsta, "un mums ir ļoti vērienīgi plāni."

ĪSTS SIEVIEŠU RADĪTS FONDS SIEVIETĒM

Āfrikas ieguldījums ar dzimumu līdztiesības perspektīvu pierāda, ka tradicionālie ieguldītāji palaiž garām savas iespējas, jo ieguldījumi sieviešu uzņēmējdarbībā nodrošina lielu pievienoto vērtību.

Čika Rasela sešu gadu vecumā pārcēlās no Nigērijas uz Apvienoto Karalisti. Tomēr bērnības gadi ar ģimenes maltīšu gatavošanu un tradicionālajām receptēm iedvesmoja viņas karjeru, jo viņa iemīlēja Nigērijas sieviešu gatavoto ielu ēdienu jeb *street food* — ceptus plantānus *dodo*, grauzdētus saldos kartupeļus un mazo, intensīvo valstī audzēto zemesriekstu šķirni *epa*. 2014. gadā pēc septiņiem finanšu nozarē nostrādātiem gadiem viņa izveidoja pati savu uzkodu uzņēmumu. *CHIKA* produktu sastāvdaļas tiek ievestas no visas Āfrikas, un uzņēmums tiešā veidā sadarbojas ar Nigērijas kopienām, lai piedāvātu veselīgas, pašu gatavotas uzkodas britu patērētājiem. "Es gribēju paveikt ko cilvēkiem nozīmīgu," stāsta Čika, kura ir arī izveidojusi labdarības partnerību, lai Āfrikā sniegtu izglītību 38 000 meiteņu un būvētu skolas, "un tagad man ir tik veiksmīgs uzņēmums, cik vien iespējams."

Viens no *CHIKA* ieguldītājiem ir *Alitheia IDF*, Āfrikas ieguldījumu fonds ar dzimumu līdztiesības perspektīvu, kuru vada divas partneres–dibinātājas Tokunbo Išmaila un Polo Leteka. Eiropas Investīciju banka novembrī parakstīja 24,6 miljonu dolāru ieguldījumu šajā progresīvajā fondā, ļaujot *Alitheia* sasniegt tā mērķa apmēru — 100 miljonus dolāru. Tas ir ES bankas pirmais ieguldījums privātā kapitāla fondā, kas vērsts uz Āfrikas mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ar dzimumu līdztiesības perspektīvu.

Cīnoties par sapņiem

Alitheia nodrošinātais izaugsmes kapitāls ļāva Čikai izveidot ražošanas objektu Nigērijā, kuru paredzēts atklāt gada sākumā un kurā strādās 320 darbinieku, no kuriem 70 % būs sievietes. Rūpnīca ražos uzkodas Nigērijas un Rietumāfrikas tirgum. Visus produktus eksportēs uz kaimiņvalstīm, arī tajās radot darbavietas. "Čikas ietekmes stāsts ir patiesi izcils, tirgus bija acīmredzams un iespēju vēriens — nepārprotams," stāsta P. Leteka. "Čika ir lieliska uzņēmēja, ļoti dinamiska. Viņa zina, ko dara. Un viņa alkst panākumu."

Alitheia IDF iegulda mazos un vidējos uzņēmumos ar dzimumu daudzveidību un sekmē to izaugsmi, lai panāktu stabilu finansiālu atdevi un jūtamu sociālu ietekmi Āfrikā. Fonds iegulda nozarēs, kurās iesaistīts procentuāli liels sieviešu skaits, piemēram, uzņēmējas, ražotājas, izplatītājas vai patērētājas. Šādas nozares ietver lauksaimniecības uzņēmējdarbību, patēriņa preces, veselību, izglītību, radošās nozares, kā arī finanšu un uzņēmējdarbības pakalpojumus. *Alitheia* atrodas Lagosā un Johannesburgā, bet iegulda sešās valstīs: Nigērijā, Dienvidāfrikā, Ganā, Zambijā, Zimbabvē un Lesoto. 2008. gadā, kad T. Išmaila un P. Leteka dibināja *Alitheia IDF*, kas ir *Alitheia Capital* Nigērijā un *IDF Capital* Dienvidāfrikā kopuzņēmums, viņas apņēmās atbalstīt uzņēmumus, kuru īpašnieces ir sievietes, jo zināja, ka kontinentā ir ļoti daudz sieviešu, kuru uzņēmumi varētu augt, ja vien saņemtu pareizo finansējumu. Aptuveni 40 % Subsahāras Āfrikas uzņēmumu pieder sievietēm, bet mazāk nekā 10 % no tiem spēj piesaistīt līdzekļus no tradicionāliem finansētājiem. "Mēs bieži sakām, ka tradicionālie ieguldītāji palaiž garām savas iespējas, jo tie jūtas daudz drošāk, atbalstot cilvēkus, kuri līdzinās viņiem, runā kā viņi, kā arī pavada laiku tajās pašās vietās," stāsta P. Leteka.

> **"Tradicionālie ieguldītāji palaiž garām savas iespējas, jo tie jūtas daudz drošāk, atbalstot cilvēkus, kuri līdzinās viņiem, runā kā viņi, kā arī pavada laiku tajās pašās vietās."**

2X paraugfonds

Alitheia ir 2X paraugfonds, kas nozīmē, ka tas ir daļa no *2X Challenge* — daudzpusējas iniciatīvas, kuru ieviesa G7 valstu attīstības finansēšanas iestādes ar mērķi līdz 2022. gada beigām piesaistīt 15 miljardus dolāru, lai atbalstītu projektus, kas dod iespējas sievietēm un sekmē viņu dalību ekonomikā. Eiropas Investīciju banka bija pirmā daudzpusējā attīstības banka, kas pieņēma un izmantoja 2X kritērijus, 2021. gada jūnijā pievienojoties *2X Challenge* kā dalībniece. Banku piesaistīja iespēja ieguldīt *Alitheia* 100 % sieviešu komandā, kas izceļas vīriešu dominētajā privātā kapitāla pasaulē. "Šis ir īsts sieviešu radīts fonds sievietēm," saka Debora Vuša, bankas komandas dalībniece, kura strādāja ar šo darījumu. "Viņas šajā segmentā bija vienas no pirmajām un patiesi pirmā komanda, kas piedāvāja uz dzimumu līdztiesību vērstu fondu Subsahāras Āfrikā."

Ieguldījums *Alitheia IDF* fondā sekmē arī iniciatīvu ***SheInvest***, kuras ietvaros Eiropas Investīciju bankas mērķis ir piesaistīt 2 miljardus eiro uz dzimumu līdztiesību balstītiem ieguldījumiem visā kontinentā.

Pēdējo piecu gadu laikā P. Leteka un T. Išmaila ir novērojušas pārmaiņas daudzveidības ziņā. Ieguldītāji ir vai nu ar prieku pieņēmuši daudzveidību, ir to labāk izpratuši, vai arī ir kļuvuši ieinteresēti. "Es pieļauju, ka nākamo pāris gadu laikā," uzskata P. Leteka, "ikviens ieguldītājs jautās, kāda ir jūsu ieguldījuma dzimumu līdztiesības stratēģija."

Sievietes, kuras guvušas labumu no *SheInvest*, skaidro, ko tas viņām nozīmē.

KĀ TIEK IEGŪTI LĪDZEKĻI

Eiropas Investīciju banka, pasaules lielākā daudzpusējā līdzekļu piesaistītāja un aizdevumu izsniedzēja, 2021. gadā piesaistīja 55 miljardus eiro starptautiskajos kapitāla tirgos, no kuriem 10 miljardi eiro bija zaļajās obligācijās un ilgtspējas obligācijās. Bankas emisijas aizsniedz ieguldītājus, kuri nemēdz ieguldīt Eiropā, bet netiešā veidā sekmē Eiropas projektus, ieguldot EIB obligācijās.

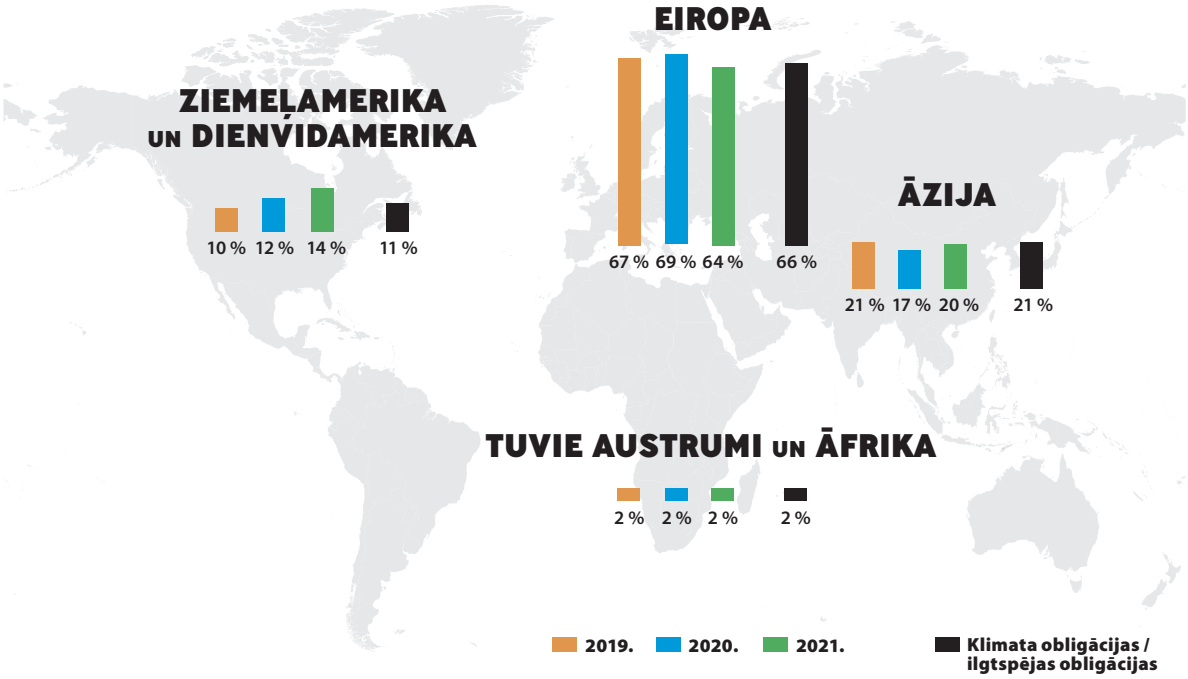

Banka veica obligāciju emisijas 21 valūtā, no kurām lielāko daļu galvenajās valūtās — eiro, ASV dolāros un Lielbritānijas mārciņās. Maksājumu avotu un termiņu dažādība nodrošina bankas finansēšanas stratēģijas pielāgojamību. Daudzvalūtu pieeja sniedz EIB iespēju piekļūt atsevišķām vietējām valūtām un izmaksāt līdzekļus tajās.

EMISIJU SADALĪJUMS PA VALŪTĀM

OBLIGĀCIJAS BLOKĶĒDĒ

Pirmā EIB obligāciju pārdošana, izmantojot digitālās valūtas, nozīmē to, ka ieguldītāji ar nepacietību gaida, kad varēs izmantot šo jauno tehnoloģiju.

Džons Vīlans strādā lielā starptautiskā bankā, bet uzskata sevi par inženieri. Viņa jaunākā inženierijas aizraušanās ir kriptovalūtas un blokķēdes. "Es patiesi ticu tehnoloģiju spējai mainīt finansējuma iespējas mums visiem par labu," uzskata Dž. Vīlans, kurš bankā *Banco Santander*, Spānijā izveidoja digitālo laboratoriju, kurā veic pētījumus, kā blokķēdes un kriptovalūta var uzlabot banku sistēmu.

Banco Santander bija viena no trim privātajām bankām, kas Eiropas Investīciju bankai palīdzēja emitēt tās pirmo digitālo obligāciju, izmantojot blokķēdes tehnoloģiju. Aprīlī platformā *Ethereum* tika veikta 100 miljonu eiro vērtās obligācijas emisija. Šai platformai pieder otra lielākā digitālās valūtas vērtība pasaulē pēc līdera *Bitcoin*. Otras divas iesaistītās bankas ir Francijas *Société Générale* un Amerikas Savienoto valstu *Goldman Sachs*.

Šis ir pirmais gadījums, kad publiska banka sadarbojas ar privāto banku grupu, lai ar blokķēdes starpniecību tirgotu obligācijas. Eiropas Investīciju banka tās pirmajai digitālajai obligācijai vēlējās izmantot banku grupu, lai operācija līdzinātos tradicionālai obligāciju pārdošanai. Tagad ir gaidāms, ka arī citas publiskās un privātās bankas sekos EIB un iesaistīsies šajā tirgū, ļaujot obligāciju tirdzniecībai, tostarp arī zaļo obligāciju, aizsniegt vairāk ieguldītāju.

Mazas izmaksas, laba pārredzamība

Obligāciju tirdzniecības organizēšana ir sarežģīta. Blokķēdes ļauj bankām racionalizēt lielu darba apjomu. Visi dokumenti, kas saistīti ar obligāciju parakstīšanu, pieteikšanos un izplatīšanu, var tik glabāti blokķēdēs, tādējādi paātrinot visus procesa posmus. Digitalizācija var samazināt fiksētos izdevumus un palielināt pārredzamību, jo šādi ir vieglāk sekot tirdzniecības tendencēm un tirgus darījumiem. "Daudzi cilvēki neapjauš blokķēdes tehnoloģijas sniegtās priekšrocības," stāsta Rihards Teihmeisters, Eiropas Investīciju bankas finansēšanas nodaļas vadītājs. "Patiesībā tām ir potenciāls mainīt finanšu nozari un, iespējams, uzlabot daudzu cilvēku dzīvi."

"Tam ir potenciāls mainīt finanšu nozari."

Ātrums noteikti ir priekšrocība. Vairāki administratīvie darbi, kas saistīti ar obligāciju emisiju, piemēram, dokumentu sagatavošana un obligāciju ieviešana primārajā tirgū, varētu tikt paveikti dažu stundu, nevis dienu laikā, kā tas ir pašlaik.

Kas ir decentralizēta sistēma?

Kriptovalūta ir tikai viens no daudzajiem veidiem, ko blokķēžu tehnoloģija izmanto, lai glabātu ar darījumiem saistītu informāciju izkliedēta reģistrācijas žurnāla veidā. Izkliedēts reģistrācijas žurnāls ir datu bāze, kas sinhronizē un piedāvā informāciju daudzās vietnēs un daudziem cilvēkiem.

Blokķēdes tiek glabātas tiešsaistē un replicētas daudzos datoros dažādās atrašanās vietās. Šī replicēšana novērš neatļautas izmaiņas un uzlaušanu. Blokķēdi veido ieraksti, ko sauc par blokiem, kuri reģistrē operācijas un ar kriptogrāfijas palīdzību ir sasaistīti vienotā ķēdē. Katram blokam ir laika zīmogs un operācijas dati. Blokķēdes ir arī pazīstamas kā decentralizētas sistēmas, jo tās tiek glabātas un pārbaudītas daudzos datoros.

GRUPAS DARBĪBAS PLĀNA 2022.–2024. GADAM NOZĪMĪGĀKIE PUNKTI

- ***EIB Global* — jauns EIB direktorāts, kas sekmēs projektus ārpus Eiropas Savienības**
- **Covid-19 atbildes reakcija un zaļā atveseļošanās**
- **Lielāka ietekme un risku uzņemšanās ieguldījumu jomā**
- **Klimata bankas ceļvedis**
- **Tehnoloģijas un inovācija**
- **Kohēzija vienotākai Eiropai**
- **Pielāgošanās attiecībā uz darbinieku izvēli strādāt no mājām vai birojā**

Mēs esam izveidojuši jaunu **attīstības direktorātu** *EIB Global*, lai varētu ciešāk sadarboties ar valdībām un uzņēmumiem ārpus Eiropas. Tas palīdzēs veidot vairāk partnerību, lai risinātu klimata krīzi un atbalstītu zaļo un digitālo pārkārtošanos. Mēs palielināsim darbinieku skaitu, kuri strādā uz vietas mūsu birojos visā pasaulē. Mēs jau esam izveidojuši reģionālo centru Āfrikā, lai labāk risinātu vietējās vajadzības.

Viseiropas garantiju fonds piedāvā aizdevumu garantijas un citu finansējumu, lai palīdzētu uzņēmumiem palikt apritē, apmaksāt rēķinus un veikt ieguldījumus. Šis fonds saņēma atbalstu no daudzām Eiropas Savienības valstīm un ir daļa no plašākas Eiropas Savienības paketes ekonomikas atveseļošanai. Fonds uzsāka darbību 2020. gadā, un tika noslēgts 2021. gada beigās, bet banka varētu pabeigt dažus no darījumiem arī 2022. gadā.

Mēs darīsim, visu, kas ir mūsu spēkos, lai sasniegtu mūsu **klimata bankas ceļvedī** izvirzītos mērķus. Ceļvedis iezīmē to, kā banka līdz 2025. gadam panāks, ka 50 % tās ikgadējā aizdevumu apjoma tiek veltīti klimata un vides ilgtspējai. Tas izskaidro, kā mēs uzņemsimies lielāku risku, veicot ieguldījumus, atbalstot Eiropas zaļo kursu un līdz 2050. gadam padarot Eiropu oglekļneitrālu. Mēs darīsim vairāk, lai palīdzētu klientiem pielāgoties klimata pārmaiņām, kas notiek jau tagad, kā arī mazināsim nākotnē gaidāmās problēmas.

Līdz 2025. gadam EIB plāno veltīt 45 % savu ikgadējo aizdevumu Eiropas Savienībā **kohēzijas reģioniem**, kuriem nepieciešams vairāk palīdzības. Papildu finansējums palīdzēs nodrošināt šīm Eiropas teritorijām vienlīdzīgu konkurenci un sasniegt tādu pašu dzīves līmeni, kāds ir attīstītākos reģionos.

Bankas darbinieki pandēmijas laikā ir pārgājuši uz **hibrīda veida darbu**, bieži vienas nedēļas ietvaros strādājot gan birojā, gan no mājām. Mēs novērosim un pielāgosim darbavietas, lai darbinieki varētu strādāt droši un efektīvi. Krīze ir radījusi daudz izaicinājumu garīgās veselības un labbūtības jomā. Mēs piedāvāsim vairāk apmācības un praktisko semināru vadītājiem, lai parūpētos par saviem darbiniekiem. Mēs turpināsim īstenot programmu, kas novērtē darbinieku stresa līmeni un atbilstoši rīkosimies.

Pilnu darbības plānu 2022.–2024. gadam var skatīt šeit: www.eib.org/en/publications

PĀRVALDĪBA

EIB ir ES iestāde, kas ir atbildīga dalībvalstu priekšā, un banka, kas ievēro labāko banku darbības praksi tās lēmumu pieņemšanā, pārvaldībā un kontroles darbībās.

Valdes sastāvā ir valdību ministri no visām 27 dalībvalstīm, kuri parasti ir finanšu ministri. Valdes locekļi nosaka bankas kredītpolitikas vadlīnijas un reizi gadā apstiprina gada pārskatus. Viņi lemj par kapitāla palielināšanu un bankas līdzdalību finanšu operācijās ārpus Eiropas Savienības. Valde arī ieceļ Direktoru padomi, Vadības komiteju un Revīzijas komiteju.

Direktoru padome pieņem lēmumus par aizdevumiem, līdzekļu piesaistīšanas programmām un citiem finansēšanas jautājumiem. Tā sanāk kopā desmit reizes gadā, lai nodrošinātu bankas vadību saskaņā ar ES līgumiem, bankas statūtiem un Valdes noteiktajiem pamatprincipiem. Direktoru padomes sastāvā ir 28 direktori, no kuriem vienu izvirza katra dalībvalsts un vienu Eiropas Komisija. Tiek iecelts arī 31 direktoru aizstājējs. Lai paplašinātu Direktoru padomes profesionālo kompetenci, var tikt izraudzīti seši eksperti, kuri piedalās padomes sēdēs konsultatīvā statusā bez balsstiesībām. Lēmumus pieņem ar balsu vairākumu, ko veido vismaz viena trešdaļa padomes balsstiesīgo locekļu, kuri pārstāv vismaz 50 % no dalībvalstu parakstītā kapitāla, ja vien statūtos nav noteikts citādi. Direktoru padomi vada bankas priekšsēdētājs, kuram nav balsstiesību.

Vadības komiteja ir bankas pastāvīgā lēmumu pieņemšanas struktūrvienība. Tā pārrauga bankas ikdienas darbības, sagatavo Direktoru padomes lēmumus un nodrošina to īstenošanu. Vadības komiteja sanāk kopā vienreiz nedēļā. Tā strādā priekšsēdētāja pakļautībā un Direktoru padomes uzraudzībā. Pārējie astoņi locekļi ir EIB priekšsēdētāja vietnieki. Vadības komitejas locekļi tiek iecelti uz atjaunojamu termiņu līdz sešiem gadiem un ir pakļauti vienīgi bankai.

Bankai ir neatkarīga **Revīzijas komiteja**, kas ir tieši pakļauta Valdei. Tā atbild par bankas pārskatu revīziju, kā arī pārbauda, vai bankas darbības atbilst labākajai banku darbības praksei. Revīzijas komitejas ziņojums tiek iesniegts Valdei kopā ar Direktoru padomes gada pārskatu. Revīzijas komitejā ietilpst seši locekļi, kurus ieceļ uz sešiem finanšu gadiem pēc kārtas bez tiesībām uz atkārtotu iecelšanu.

VAIRĀK INFORMĀCIJAS PAR EIB GRUPAS COVID-19 KRĪZES FINANSĒJUMU

www.eib.org/covid-19

NOVATORISKA REAKCIJA

2021. GADA DARBĪBAS PĀRSKATS

Eiropas
Investīciju
bankas grupa

EIB grupu veido
Eiropas Investīciju banka un
Eiropas Investīciju fonds.

print: ISBN 978-92-861-5136-1
pdf: ISBN 978-92-861-5119-4

LV 03/2022